IX. évfolyam. 192. szám. Szerda, 1875. november 17.

Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egy évre . . . . 20.—
Félévre . . . . 10.—
Negyedévre . . 5.—
Egy hóra . . . 1.80
Egy szám 8 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr. többször 10 kr.
Bélyegdij minden irdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos 30 krajczár.

Egyetértés és Magyar Ujság

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI NAPILAP.

Szerkesztői iroda: Budapesten IV. megyeháztér 9. sz. hova a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el. Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.

Kiadó-Hivatal: Budapest, IV., Megyeháztér 9. sz. Vodiáner F. nyomdájában

Előfizetési feltételek
az
„EGYETÉRTÉS és MAGYAR UJSÁG"-ra.

Évnegyedre . . . . . **5** frt. — kr.
Félévre . . . . . **10** frt. — kr.
Egy hóra . . . . . **1** frt. **80** kr.

Az előfizetési pénzek s utalványok az **„Egyetértés és Magyar Ujság"** kiadóhivatalának Vodianer nyomda, megyeháztér 9. szám alatt küldendők.

Az uj megye.

II.

A közigazgatás ügymenetének természetével nem épen ismerős az, a ki ily intézményt állit elő, mint a közigazgatási bizottság, az ügymenet gyors és biztos vezetése szempontjából. Hogy pedig oly heterogen elemek conglomeratuma, mint a hogy elsorolva van, képezhetné a közigazgatás gyupontját egy területen, nevezzük azt megyének, vagy Bezirknek, ezt még az elmélet sem engedi meg, a gyakorlat pedig kineveti. Nem hiszem, hogy volt olyan, a ki végig olvasva a közigazgatási bizottság tervezett tagjait, ne mosolygott volna felette, — midőn olvasta például, hogy Hódmező-Vásárhelyen, Szegeden vagy Árvamegyében a pósta- és távirda igazgatóság delegált tagja, hogy fog utazni ide-oda, a havi gyülésekre, és miért? (risum teneatis.) Kiváncsiak vagyunk reá, hogy a pósta- és távirda-igazgatóság miként fogja ellátni delegaltakkal valamennyi közigazgatási bizottságot, s honnan veszi azokat? Nem tudom hány megye és királyi város fog maradni. Vegyük, lesz vagy 60. Mindenikben közigazgatási bizottság, s ezek mindenikéhez, egy igazgatósági delegált, összesen tehát 60-ra lesz szükség. Az igazgatóság köréből ez nem küldethetik ki, mert ott minden hivatalnokra szükség van. Legfelebb is, a székhelyeken lakó pósta vagy távirda kezelőket bizhatja meg a képviseltetéssel, kik minden hó első napjaiban, esetleg 10—14 napon át, mig a bizottsági ülés tart, hivatalaik betöltésére szintén segédet fognak majd nyerni, mert egy póstahivatalnok vagy expeditor, mint tudjuk, egy órára sem hagyhatja oda hivatalát. Hogy a pósta- vagy távirda-expeditor a közigazgatás magas érdekeinek méltó vezetője leend-e majd; vagy ha ez nem fogadtatik el, hanem napidijas küldött lesz a képviselő, — miképen éretik el a takarékosság, semmiért vagy 60 tagot éven át napidijazni, — ezt magyarázza meg Tisza Kálmán: mi egy oly képtelenséget találunk benne, melynek párját a világ még nem látta. Vagy e 60 tagot napidij nélkül küldik ki a laicusok köréből? Ah! hagyjuk abba a képtelenség feszegetését, van még több is, menjünk tovább.

Mielőtt tovább mennénk, meg kell jegyeznünk, hogy e közigazgatási bizottság előtt havonként megforduló ügyek száma százakra fog menni. Lesz oly hónap, midőn maga a nősülési engedélyért beadott folyamodványok egy pár százra fognak menni. Ezt tudják azok, kik ismerik a megyékben előforduló ügyek számát. Egy hajszálnyit nem nagyitunk, ha tetszik statistice kimutatjuk már most előre, hogy havonként a közigazgatási bizottság előtt megforduló ügyek mennyisége a legkevesebb 200, a legtöbb 5—600 leend. Ezek elintézése havonként legkevesebb két hetet, — nagyon szüken mérjük — sőt az egész hónapot igénybe fogja venni, (egy középnagyságu megyében a kivételes nősülésért, s a katonai elbocsátásért beadott folyamodványok 7—8 százra mennek, Hevesmegyében például majd ezerre megy s ennek tárgyalása, mind a bizottság előtt fog folyni, hogy vagy ezer ügy tárgyaltassék először az alispán előtt, azután a bizottság előtt s végre a honvédelmi miniszter előtt. — Ez lesz aztán az isteni comédia.)

Tehát, e bizottsági ülések havonként legkevesebb két hetet fognak igénybe venni.

A tervezet, a megyében székelő minden hivatalfőnököt, tagjává nevezi ez intézménynek. Árvaszék elnöke (kinek hivatása ez árvaszékben elnökölni, hol jóformán naponként tartatnak ülések) királyi adófelügyelő (kinek nagy teendői szigoruan igénybe vesznek minden perczet) királyi ügyész, (ki a fenyitő ülésekben tartozik lenni) tanfelügyelő stb. ugyan, hogy fognak részt venni a közigazgatási ülésekben havonként, hol az indokolás szerint, a közigazgatás menetének ellenőrzését s vezetését kellene teljesiteniök? E feladat mellett, a kinevezett főbb hivatalnokok, otthon a magok hivatalában, okvetlenül helyettesitőt fognak igénybe venni. Vagy ha dolguk van saját hivataluk körében, akkor fel vannak mentve a résztvételtől? De mindig dolguk van ám, s ekkor mit figurál nevük a közigazgatási bizottság tagjai között, ha a feladat betöltésére hivataluk inkompatibilis. Vagy nincs dolguk ezen hivatalfőnököknek, s van idejük havonként két hetet tölteni a közigazgatási bizottság üléseiben? Szép hivatal lehet az, hol ennek főnöke két hetet elpipázhat munka nélkül, havonként. Olyan nincs. És igy olyan árvaszéki elnök, királyi ügyész, adófelügyelő, épitészeti hivatalnok stb. sincs, a ki ama magas (!) feladatnak, hogy a közigazgatást vezesse a közigazgatási bizottság havi üléseiben, — megfelelhessen. A tervező aligha látott hivatali működést, midőn e heterogen elemeket, egy intéző fővé akarja eskamotirozni, a közigazgatási bizottság képében, ugy a mint azt a dolog természete sem engedheti. De micsoda gondolat is az: hogy a távirda igazgató, a tanfelügyelő, az épitész, főorvos, királyi ügyész stb., egy csoportban fogják képezni a közigazgatás vezérlő fejét, s egy kalapba gyurva, egy főt képeznek, melynek agyvelejét ugy nevezik, hogy közigazgatás. A tervező kétségkivül igy gondolkodik: miután például a ház fedél is áll gerendákból, szarufákból, zsindelyből, léczből, s ezek összeillesztve képezik a házfedelet, ergo: főorvos, épitész, ügyész, árvaszéki elnök, adófelügyelő stb. szintén egy tanácsba szoritva, fogják képezni a közigazgatás magas vezérletét. Kend az az Alvinczi?

Boldogult Széchenyinek voltjelszava: „ne cseréljük fel a szerepeket!" Már, hogy az épitész, orvos, távirdafőnök stb., ily szakférfiak hivatva lennének egy kerület közigazgatási vezérletére, és saját szakmakörüktől elvonva havonként például a közigazgatási felebbezett perek elintézését is reájok bizzuk — az nem lenne egyéb, mint a szerepek összezavarása, valóságos galimathias. A gerenda, zsindely, lécz stb. csak ugy leend háztetővé, ha az ügyes ács keze, a részeket helyesen összeilleszti. A közigazgatás egyes szakaiból is csak ugy épülhet az általános közigazgatás helyes fedélzete, ha annak általános vezetése, nem a végrehajtókra, hanem külön intézőre bizatik. Ugyan mit mondana Tisza Kálmán miniszterelnök ur, ha belügyminiszteriuma egyes szakköreinek főnökeit biznók meg a belügyminiszterium vezetésével olyan tanácsban, mint a milyet ő a megyékre tervez? Alkalmasint fejünket tapogatná meg, hogy nincs e valami baj. Vagy például a miniszteriumhoz felebbezett ügyek elintézésére azt javasolnók, hogy az egyes osztályok főnökei külön tanácsban képezzék a felebbezési forumot, mely állana a vasuti főigazgató, az épitészeti főigazgató, a fő kir. ügyész, az állami jószágok igazgatóságának főnökéből stb., egy szóval, minden szakközegből, mely csak a miniszteriumokban létezik, s ezek tanácsa intézné el, hogy például X katonakötelesnek megadható-e a nősülési engedély, U felfolyamodónak adható-e adófizetési halasztás, vagy B felebbezésének az italmérés folytán felmerült panaszában, hely adható-e? Ugy gondolom, hogy józanul ilyesmit emlegetni sem lehet. Ugyanez áll len a megyékben, az ehez hasonló tervezetre.

Szederkényi Nándor.

A képviselőház közigazg. bizottsága tegnap kezdette meg a **közigazg. bizottságról** szóló tjavaslat általános tárgyalását, mely ellen egy két tag azonnal határozottan sikra kelt felhozván, hogy a collegialis közigazgatás paralysalni fogja a felelősséget; hogy a jó executiva csak az ellenőrködéstől külön választva képzelhető; hogy közigazgatásunk fő baja az, miként a tisztviselők nem szakértők s állásuk bizonytalan; ezen pedig csak a tisztviselőknek qualificatióhoz kötése s a kinevezett tisztviselők állandósitása segithet. — Másfelől meg felhozatott, hogy az autonomia nagyon meg lesz általa szoritva, s illusorius azon feltevés, miként a törvényjavaslat az autonomiát még oly tárgyakra is kiterjeszti, melyek eddig nem voltak hatáskörében; hogy kiveszi az alispán kezéből az administratiót, s lehetetlenné teszi az ügyek gyors elintézését; hogy a törvényjavaslat csak nevét fogja meghagyni az autonomiának, mert a központtól távol lakó tagok nem fognak megjelenni a közigazgatási bizottság ülésein; hogy azon határozmány, mely szerint a meg nem jelenők birsággal büntetendők meg, kizárja annak lehetőségét, hogy a megye azokat választhassa a bizottságba, a kiket akar; hogy a nemzet rokonszenvét inkább biró módon is lehetne a létező bajokon segitni.

A bizottság ma d. u. 5 órakor ismét összeülvén folytatta az általános tárgyalást. A bizottság tagjai közül többen hozzá szólottak a törvényjavaslathoz, mindannyian pártolólag. Ezután azon kérdés került szőnyegre, vajjon kiterjesztessék-e a törvényjavaslat hatása a fővárosra is? E kérdéshez többen hozzászólottak, s végre abban történt megállapodás, hogy vegye figyelembe a bizottság a fővárosnak s a városoknak e kérdésben netalán benyujtandó nyilatkozatait s csak azután hozassék végleges határozat a bizottságban, egyébiránt a bizottság megtartja a bizottságok eljárásának eddigi módozatait.

Ezután az elnök által jelzett kérdésre a bizottság többsége a törvényjavaslatnak általánosságban részletes tárgyalás alapjául elfogadása mellett nyilatkozván, ezzel az ülés véget ért.

A közelebbi ülés holnap d. u. 6 órakor lesz. A tárgyaláson a kormány részéről Tisza Kálmán belügyminiszter volt jelen.

Az összeférhetlenségi bizottság ma délután 4 órakor tartott ülésében a hozzá utasitott négy képviselőnek, névszerint Jókai Mór, Poór Antal, Boros Bálint, és Zsiros Lajos képviselőknek összeférhetlenségi ügyeit vette tárgyalás alá. — A bizottság érdemleges határozatot nem hozott, sőt az ügyek tárgyalásába sem ment, miután szükségesnek látta, hogy azt az illető képviselők kihallgatása előzze meg, és ennek értelmében f. hó 24-ike tüzetett ki, mely napra az illető képviselők kihallgatás végett a bizottság elé fognak hivatni.

A költségvetési vitához.

„1867 óta a kormány mindig egy volt és egy volt annak lánczolatos politikája." Ezeket mondotta Tisza Kálmán február 3 án. És hogy ez ugy volt, az tény; de tény az is, hogy e mondás ép ugy ráillik a Tisza-kabinetre mint a mily találó volt elődeire nézve. Midőn a jelen kormány létesült, csak a személyekben történt változás, de megmaradt a régi szellem és politika. A helyzet nem hogy javittatott volna, hanem sulyosbittatott már az által is, hogy megfosztották a nemzetet azon reménytől, melyet Tisza és társaiba helyezett, megtestesitették a Deákpártnak azon jóslatát: „ha Tisza lesz miniszter, ő sem lesz jobb nálunknál." Igazuk volt; mert a jóslat beteljesedett.

Kormányra jutni egy pártnak alkotmányos országban program n nélkül nem lehet. Ha nincs is a kormányra törekvő pártnak részletes, kell, hogy legyen általános programmja. Mi volt Tisza és társainak programmja? Az, hogy azon czélról, melyért nyolcz éven át küzdöttek, lemondottak. Hogy azon alapot, melyről Csernátony még jobb napjaiban azt irta: hogy bolondnak vagy csalónak nevezzék őt, ha valamikor elhagyja — feladták. Ez volt az egyik eszköz, mely őket kormányra juttatta, s elveik feladásának oka szerintük az államháztartás czélba veendő rendezése vala.

A Deákpárt azonban régi elveik megtagadását vette programmul, mert csak azután, hogy a közjogi alapról lemondtak, Tisza Kálmán február 3-ki beszéde után ösmerte el a Deákpárt a baloldalt kormányképesnek.

A baloldal pedig abban kereste győzelmének diadalát, hogy Ghyczy pénzügyi politikáját megbuktatta, és azt állitotta fel elvéül és hirdette, hogy a közjogi küzdelmet szegre kell akasztani és az egyesült párt minden erejét helyesebb alapokra fektetett pénzügyi politikára összpontositani, szóval az államháztartás rendezését tüzte ki czéljául.

És ez elv felállitására az idő helyesen volt megválasztva, mert a nemzet egy pillanatra elkábulván, bizott szavaikban, a mint ezt a közel multban megtörtént választások bizonyitják. De teljesitette-e a párt igéretét? Munkába vette-e a czélzott megtakaritásokat? Vagy csak phrazis volt-e ez?

Ghyczy megbuktatásának egyik sarkpontját az általa inditványozott uj jövedelmi adónak behozatala képezte. A baloldal ezt akkor határozottan ellenezte, és vezére Tisza Kálmán a tervezett jövedelmi adóra nézve ezeket mondotta:

„Ha egy országban megtétetnek a hitelviszonyok emelésére a kellő lépések, ha történik tehát valami arra is, hogy az adózók fizetni is tudják adójukat, ha ez által a gazdászat, kereskedelem ipar emelkedése lehetővé tétetik, igen is akkor lehet, habár sulyos terheket is követelni a nélkül, hogy az ország végleg megromoljék, de követelni ezt, egyoldalulag követelni a nélkül, hogy a fizetési képesség emelésére a legkisebb is történt volna; nem egyéb mint előre elköltése, hogy ne mondjam elkobzása azon csekély tőkének, mely az emelkedésnek még eszköze lehetett volna."

És most mit tesz a Tisza-kabinet? Ugyan azon jövedelmi adót, melyért Ghyczyt megbuktatta, ő kivánja behozni. Hol van itt a programm? Hol a következetesség? és mivel lehet ez eljárást indokolni? Hiszen Tisza Kálmán azt mondotta febr. 3-án, hogy inkább kölcsönhöz kell folyamodni, mint adóemeléshez, és most mégis növelni akarják a jövedelmi adót?

Ha csak ennyit akart Tisza Kálmán, miért buktatták meg Ghyczyt, hisz ő sem kivánt nagyobb áldozatot a nemzettől. Vagy azt gondolja a Tisza-kabinet, hogy a mit a nemzet februáriusban meg nem birt, azt most elviseli? Tett-e valamit a jelen kormány a hitelviszonyok javitására? Emelte talán az adóképességet, hogy e merész tervet végre akarja hajtani? Nem. Hanem azért még is azt akarja keresztül vinni; mert ez a legkönnyebb mód szerinte egy pár millió kipréselésére, de a legsulyosabb helyzet az adózókra nézve.

És vajjon egyensulyba fogja-e hozni ez államháztartásunk mérlegét? Nem csak hogy nem hozza egyensulyba, hanem — mint Tisza február 3-án mondta — meg vagyunk győződve, „hogy minden direct adó egyoldalu felemelése, hogy ha egyidejüleg nem gondoskodunk a hitelviszonyok javitásáról is, nem hogy segitene az ország bajain: de egy pár év mulva végelszegénységre fog vezetni."

És a kormány daczára annak, hogy elnöke, vezére, a tervezett jövedelmi adóról ekkép nyilatkozott, még is létesiteni akarja nem tekintve, az adózó polgárok nak kimerültségét.

Pedig tudja, hogy az adóhátralék milliókra megy, és minden nap tapasztalja és látja, hogy a most fenlevő adót is csak fegyverhatalommal és dobszóval képes behajtani.

De eltekintve a tervezett jövedelmi adó behozatalától, ha a szor osan vett költségvetés szempontjából biráljuk a kormány pénzügyi politikáját, mint tapasztalunk?

Mindig és mindenütt fenen hirdeti a kormány, hogy megtakaritásokat eszközölt. De hol van hát ez a megtakaritás? A delegatió eszközölt talán megtakaritásokat? Vagy a pénzügyi bizottság?

A delegatióról nem is szólunk, azzal tisztában van mindenki hogy ott a kormány politikáját nem takarékosság, hanem pazarlás jellemzi. A pénzügyi bizottságban igaz történt némi megtakaritás, de vajjon a kormánytól jött-e a kezdeményezés? Nem inkább néhány képviselőnek érdeme-e ez? A kormány csak pénzt kivánt, de hogy az ő kezdeményezése folytán történt volna megtakaritás, arról a pénzügyi bizottság tanácskozásai nem tanuskodnak. És hogy mennyire mentek a megtakaritásban, azt legjobban bizonyitja a Helfy és Simonyi által benyujtott különvélemény, mely még 7 millió forintot vél megtakarithatónak.

És az eszközölt megtakaritások mily irányban történtek? Vajjon nem kirivó gunyja-e a megtakaritásoknak az, hogy midőn az államösztöndijaknál 10,000 forint törültetik, ugyan akkor a tanfelügyelőknek, mely intézmény 8 év alatt magát életképtelennek bizonyitá, és melynek eltörlésére az egykori baloldal is törekedett 200,000 frt szavaztatik meg?

Nem veszi e észre a kormány, hogy alig találkozott a 450 képviselő között csak egy is, ki a kormány költségvetését erélyylel, komolyan védelmezte volna? És ha találkozott is mint például Pulszky Ágost, arról elmondhatja a kormány: hogy adtál uram esőt de nincs köszönet benne. És ez természetes; mert azon elvekkel szemben, melyeket a baloldal vallott, a jelen költségvetés a legnagyobb ellentétben áll, ezt védelmezni nem lehet, ha még oly nagy optimista is valaki. És ha Tisza nem ülne a kormány padjain, ő maga volna az első, ki e budgetet el nem fogadná, mint nem fogadta el a megelőzőt.

De ne menjünk tovább. Azon elégületlenség, melylyel a képviselőház minden oldala fogadta a költségvetést, azon aggályok, melyek e költségvetéssel szemben pártkülönbség nélkül emelkednek, azt igazolják, hogy a helyzet komoly, ezen segiteni kell, és itt van a legfőbb idő hogy azt, a mit a kormány elmulasztott megtenni, az országgyülés pótolja. És ha az országgyülés a pénzügyi bizottság számaiból törül ugy csak a nép és nemzet rokonszenvére számolhat.

K.

Mint a „P. Lloyd" egész határozottan irhatja, **az uj kereskedelmi törvény** január 1-én lép életbe. Erre vonatkozólag már minden kellő előintézkedés részint meg van téve, részint foganatba vétetett s főleg az igazságügyminiszteriumban folyvást tartanak ez érdemben a tárgyalások. — Ujévkor aztán Ybl, a budapesti keresk. és váltótörvényszék jelenlegi elnöke is nyugdijaztatni fog s helyére Tóth Elek, legfőbb törvényszéki biró fog lépni, ugyanaz, ki már egyszer volt elnöke a kereskedelmi törvényszéknek.

A honvédelmi miniszter által legközelebb beterjesztendő **ujoncozási törvényjavaslat** a következő intézkedéseket tartalmazza: „A hadsereg és a hadi tengerészet törvény által szabályozott számerejének biztositása végett a magyar korona országaira eső 40,933 főnyi ujonczjutaléknak és az ehhez megkivánható 4093 főnyi póttartaléknak kiállitása az 1876-ik évre megszavaztatik. Ezen ujoncz- és póttartaléki jutalékok, az 1856-ik, az 1855-ik és 1854-ik évben született hadkötelesek korosztályaiból állitandók ki."

Országgyülés.

I.

A képviselőház mai ülésében Somssich Pál kezdte meg a költségvetési vitát. Azokat, kik Somssich Pálnak a mult költségvetési vita alkalmával mondott beszédét hallották, kellemetlenül lepte meg mai felszólalása, mely kétségtelen bizonyitéka annak, miszerint az egyensuly helyreállitása iránti aggodalmak hangoztatásával alább hagyott — nem azért, mintha aggodalmai eziránt meg volnának nyugtatva, mert semmi sem történt, ami e megnyugtatást megszereztette volna, hanem azért, mert a fusionált kormánynyal szemben nincs meg az a férfias bátorsága, a mi volt a Bittó-Ghyczy miniszteriummal szemben. Somssich után beszélt gróf Zichy Nándor nem felelve meg a hozzákötött várakozásnak. Utána szólt Csernátony Lajos, kinek beszédében volt egy-két nyilatkozat, miket hallanunk a fusió után örömünkre szolgált. Csernátonyt követte Csatár Zsigmond és Szilády Áron, ki igen hosszu unalmas predikátiót tartott. Ostffy István élesen kikelt a közösügyi rendszer ellen s annak roppant pénzügyi hátrányait fejtegette. Az utolsó szónok Móricz Pál volt, ki az előtte szólókkal polemizált.

II.

A képviselőház ülése november 16-án.

Elnök: Ghyczy Kálmán. — Jegyzők; Orbán Balázs, Wächter Frigyes és Molnár Aladár, — A kormány részéről jelen vannak: Tisza Wenckheim, Perczel, Péchy és Szende Béla miniszterek.

Az ülés d. e. 10 órakor megnyittatván a mult ülés jvkönyve hitelesittetik.

Elnök bemutatja a békésmegyei régészeti egylet kérvényét az országgy. iratok egy-egy példányának megküldése tárgyában, — továbbá beadja Joannovich György bogsáni képviselő megbizó levelét, végül Benedek Gyula fogarasvidéki választó polgár jelentését az iránt, hogy Kósy Sándor képviselő a fogarasi kincstári erdő és legelő szabályozása tárgyában a kormánynyal szerződési viszonyban áll s igy reá az összeférhetlenségi törvény alkalmazandó.

Tisza Kálmán miniszterelnök beterjeszti a cseléd és gazda közti viszony szabályozásáról, a gazd. munkásokról s napszámosokról szóló tvjavaslatot.

Napirenden van az **1876 ki államköltségvetés** folytatólagos ált. tárgyalása.

Somssich Pál nem szándékozott részt venni az általános vitában, az ellenzék részéről rájok mért csapásokat azonban észrevétel nélkül nem hagyhatja. Mindenek fölött Simonyi Ernő és Ürményi beszédeire kiván reflectálni, kik szerinte téves suppositióból indultak ki, abból t. i. mintha mi oly pénzügyi helyzetben volnánk, mely nem épen jó, nem épen czélszerü, de mégis türhető, a melyből jobb és czélszerübb intézkedések által nehány évek mulva kibontakozhatunk, de megfeledkeztek arról, a mi tulajdonképen napirenden van, hogy itt az 1876-ki budget tárgyaltatik, hogy a ház feladata gondoskodni azon hiányok fedezéséről, melyek már a jövő év január 1-én előállanak. — Alaptalan szerinte Simonyinak azon vádja is, hogy ők a mult költségvetés tárgyalása alkalmával azért nem fogadták el a Ghyczyféle költségvetést; mert adófelemelés volt benne, a mostanit pedig elfogadják, bár nagyobb adóemelést tüntet fel. E vád szónok szerint nem felel meg a tényállásnak; mert az adófelemelést akkor sem tagadta meg senki feltétlenül. Ép ily alaptalan szerinte azon állitás is, hogy a miniszteriumnak nincsen programmja; mert mind a miniszterelnök mind a pénzügyminiszter elmondtak programmképen általánosságban annyit, a mennyit elmondhattak.

Ezután Ürményinek válaszolva tagadja, hogy ők a választások előtt szépen hallgattak az adóemelésről; mert ő legalább figyelmeztette választóit, hogy készek legyenek nagyobb áldozatokra.

Szónok méltányolja az ellenzék aggodalmait, — sokkal többre becsüli általa régebben ismert tagjainak hazafias buzgóságát, hogy sem jelen politikai eljárásukat a hajdani régi „nem adózunk" kortes-politikával ugyanazonositani vagy összehasonlitani akarná vagy csak engedné is. Visszautasitja ezen rágalmat. Hanem épen azon őszinteséggel, melylyel becsülését irányukban itt és bárhol most és bármikor kifejezni soha sem fog vonakodni, épen azon őszinteséggel mondja, hogy tévednek. Tévednek az irányban, az eszközökben, melyben és melyekkel bajainkon segiteni nem képesek; tévednek azon modorban, melylyel a kormányt vádolva, vádjaikkal gyanusitva, gyanusitásaikkal gyengitik. (Helyeslés a középen.) Pedig az ilyen nehéz körülmények közt erős kormányra van szükség.

Azon állitásra, hogy a kormány mitsem tett az adóképesség emelésére, azt válaszolja szónok, hogy tett a kormány sokat s épen mivel talán többet is tett, mint tennie kellett volna, kénytelen most azokhoz fordulni, kiknek érdekében cselekedett. Tett a kormány igenis a vasutak épitése, csatornák, kóutak, mezőgazdasági intézetek, népiskolák stb. emelése által.

Még egy volna, amire, ugymond, válaszolnia kellene, t. i. azon állitásra, hogy a közös költségek igen nagyok, de nem bir támadni oly valamit, mit igazságosnak tart s azért leteszi a fegyvert és csatlakozik az illetőkhez kérve a kormányt, hivatkozzék e tekintetben a nemzetnek osztatlan érzetére, hivatkozzék az e házban lévők osztatlan meggyőződésére és erőt meritve ezen egységes érzelemből, iparkodjék, — ha nem egyszerre, de legalább lassanként — a létező nehézségeket elháritani és arról győzni meg a mérvadó köröket, hogy e költségekuek elkerülhetlenül apasztatniok kell. (Általános élénk helyeslés.) A költségvetést különben elfogadja általánosságban a részletes tárgyalás alapjául.

Zichy Nándor gr. sohasem hallotta azt, hogy midőn költségvetésről van szó, midőn az állam terhei, az adóteher neveléséről van szó, akkor figyelemmel nem kellene lenni azokra, kik ezen adót fizetik, hogy a törvényhozó, a politikus, a nemzetgazda fő gondjai egyikét ne képezze az, vajjon azon adó, mely kivetendő, a nemzetnek jólete előmozditására vagy pedig elszegényedése fokozására fog-e inkább hatni. S azért ő annak megfontolását, vajjon az egyenes adóknak nevelése jelen körülményeink közt az egyenes adóknak különben is már tulságos fokra történt emelkedése után akkor, midőn a nemzetet egymásután mostoha évek sujtották, nem fogja-e kiválólag azon osztályt sujtani, mely a nemzet zömét képezi, ezen aggodalmakat, ennek megfontolását ő a költségvetés keretén kivülinek nem tekintheti.

Szónok ugy látja, hogy a 8 millió forintnyi adóemelés legkevésbé sem segit a bajon s emellett még mindig 8—12 millió forint deficit marad; az adófelemelés a pénzügyi egyensulyt tehát helyre nem állitja. — Ami pénzügyi és adópolitikánk apretiatiója szónok szerint nagy részben azon kiindulási ponttól függ, a mely a jelenleg Bécsben folyó alkudozásokban elfoglaltatik. Megtámadja a budget fedezési tételeinek emelését. A közös vámterületet helyesli, de ahoz képest megváltoztatni kivánja adóviszonyainkat; mert ha Magyarországon nagyobb lesz az egyenes adó mint Ausztriában, akkor nem lehet arra számitani, hogy a tőke valaha itt keressen elhelyezést. — Ok, ugymond, nem követelnek programmot a kormánytól, hisz ott van a programm az adóreform kezelésében, a midőn két milliót ad ki a katasterre, hogy egy milliót bevehessen. — A költségvetést el nem fogadhatja.

Csernátony Lajos mindenekelőtt Zichy gr. beszédére reflectal s aztán a fusio okát magyarázza meg, mely szerinte az volt, hogy a mult országgyülés végén mind a deákpárt, mind a volt balközép számos tagja kézzelfoghatólag belátta, hogy az ország anyagi, pénzügyi helyzete mindinkább roszabbá válik, ha vállvetve nem szövetkezik az ország minden hü fia ez állapot megszüntetésére. És e lépést fényesen helyeselte, ugymond, az ország is a lefolyt ált. választások által, melyek minden erőszak és vesztegetéstől mentek voltak. (Élénk ellenmondás balról.) De szóló arról is meg van győződve, hogy az ország nem tekinti befejezettnek a fusiót s ahoz a baloldal és a szélsőjobb is csatlakozni fog előbb-utóbb. (Ellenmondás balról.)

Szónok a legnagyobb örömmel járul azon érzelemhez, a melynek Somssich Pál adott kifejezést. Mi megfeszithetjük, ugymond, minden erőnket, hozhatunk, mint már mondják, mindenféle áldozatot, eldobhatunk magunktól sok olyat, a mit

Csávolszky Laj

nagyra becsülünk, amitől sokat várunk ezen ország jövő javára: de mindez nem fog használni semmit, hogy ha a hadügyi költségek tetemesen le nem szállíttatnak. (Elénk helyeslés.) És nem fog használni nemcsak Magyarországnak, nem fog használni Ausztriának sem, mely ép oly krisisben van, ámbár jobban birhatja, mert fejlettebbek productionalis viszonyai, sem mi, sem ő boldogulni nem fogunk addig, a meddig a hadügyi költségek tetemesen le nem szállíttatnak. (Helyeslés.)

A delegatió intézményével, valamint az osztrákok, ugy ő sem sokat törődik, de — ugymond — hiába nem törődünk vele mi, és nem törődnek ők, ezt megváltoztatni máról holnapra nem lehet, de lehet figyelmeztetni a kormányzó, ugynevezett döntő köröket, mind a hadügyi költségek rendkivüli és elviselhetetlen voltára, mind ezen delegationális intézmény czélszerütlenségére és már-már türhetetlen voltára. Figyelmeztetni lehet a kormányt, hogy jó előre gondoskodjék, miként lehet leszállitani a hadügyi költségeket és miként lehet a monarchia két államának egyesülését fentartva, a közösen érdeklő dolgokra az ugynevezett közösügyekre nézve ugy intézkedni, hogy ezen mostani delegatio intézménye valami helyesebb által pótoltassék. Mert nem akarunk vacuumban maradni, mert a birodalom másik felével jó barátságban akarunk élni, és mindig lesznek közös ügyeink vele. Tehát jöjjön olyan intézmény a mostani helyébe, mely a lelkiismeretes embereket ne hozza azon állapotba, hogy lehetetlen nem szavazniok meg, ami elébük terjesztetik, mert nem akarják kormányukat ott buktatni meg, mert e jog a parlamentet illeti. Mindezekről előre kell gondoskodni, hogy a katastrófa ne érjen bennünket, se a hadügyi költségek, se a delegatiók miatt. Mert meg fog különben történni, hogy az osztrákok közül sokan, a magyarok közül is sokan nem hagyják magukat capacitáltatni, hanem szavaznak együtt a többiek ellenében. Ezek után kijelenti, hogy a pénzügyi bizottság jelentését a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Csatár Zsigmond nem fogadja el a költségvetést még a részletes tárgyalás alapjául sem, mert nem ment el a megtakarításokban azon határig, melyet a trónbeszéd kijelölt. Ha a municipiumok a régi állapotukba visszahelyeztetnek, ha t. i. a vármegyék az első folyamodásu törvényszékeket maguk fogják ellátni a szükséges tényezőkkel és kellékekkel, a közigazgatás nem lesz külön választva az igazságszolgáltatástól, meri állitani, hogy gyors lesz az igazság-szolgáltatás és nem lesz annyi alapos panaszra szükség, mint van most.

Továbbá a belügyi 70—80 millió forintnyi kiadásnál ajánlja szónok, hogy a 600 frtot meghaladó fizetésekből 30% vonassék le. Igy aztán nem lesz hiány; ujabb kölcsönről, adófelemelésről vagy az állami vagyon eladásáról beszélni nem lesz szükséges. — Az államvagyon eladását nem szeretné azért sem; mert e vagyon egy jobb jövőnek biztos alapja. Ha eladjuk e vagyont, okot és módot szolgáltatunk azon embereknek, e föld összevásárlására, kik csak addig magyarok, mig érdekük azt megkivánja.

De nem szavazhatja meg a költségvetést másként azért sem, mert ugy van meggyőződve, hogy a delegatió összes tagjainak és igy Csernátonynak is legszentebb osztályrészül és feladatul jutott Bécsben megismertetni a helyzetet, megismertetni nyomasztó sorsunkat, feltüntetni a nemzet sebeit, melyek anyagiságán kézzel foghatólag tátonganak és kifejteni a nemzet jogos követelményeit, hogy anélkül, miszerint nagy politikai állásunk megrendülne, időszerü volna a katonaság létszámának olykép en leszállitását keresztül vinni, hogy századonként 30 főre szállíttatnának le az egyes ezredek és ha ezt keresztül vittük, akkor nem volna szükség arról gondoskodni, hogy hol veszünk kölcsönt, vagy miként szedjük be a felemelt adókat.

Szilády Áron fél órán át untatja a házat üres, német zugprókátor módjára latin citatumokkal tele spékelt beszédével, melylyel különösen a szélsőjobboldali szónokok beszédeire igyekezett válaszolni. Az egész beszéd magva ebbe foglalható össze: hogy ő azon nyilatkozatok ellenében, melyeket hallott, a költségvetést a helyzetnek megfelelőnek látja. A kormány tendentiáit hibázhatatlanoknak, törekvéseit gyámolitásra méltóknak itélvén, a beterjesztett költségvetést a pénzügyi bizottság jelentése értelmében elfogadja a részletes tárgyalás alapjául.

Ostffy István: T. ház! Midőn a ház elnapolva volt, a pénzügyminiszter által beterjesztve lett a költségvetés bírálás végett a pénzügyi bizottsághoz. Méltóztassék a t. ház a pénzügyminisztert és a pénzügyi bizottságot vele utasitani, hogy jövőben az évi költségvetés bírálata oly időben eszközöltessék, a mely időben és a mely órában a képviselőház tagjai a vitákat meghallgatva, azokat tanulmányozhassák.

Mindaddig, mig Magyarország független önkormányzata biztositva nem lesz, a közösügyes alapon a pénzügyi rendezést, az egyensuly helyreállítását lehetetlennek hiszem. Mert a közösügy oly átkos intézmény, mely lidércznyomással visz az adósság örvénye felé.

Csernátony Lajos igen t. képviselő társam azon állításánál fogva, hogy mi a delegatióban kénytelenek voltunk több tételt megszavazni, mert nem akartuk a képviselő háznak azon jogát megsérteni, hogy a delegatióban a kormányt oly helyzetbe hozzuk, a mely helyzetben Magyarország kormánya az osztrák delegatióban való munkálataink miatt kénytelen lett volna miniszteri állásáról viszszavonulni, ime ez maga kimutatja, hogy a delegatió intézménye Magyarországra nézve veszélyes és káros.

De ugyan átkos intézménynek hirdette azon párt, a mely a Deákpárttal egyesült, engedjenek meg, most midőn a megtakaritásra lett volna legnagyobb szükség, midőn a megtakaritás az eredményt, a sikert biztositotta volna, engedjenek meg, hogy midőn a küzdelem zászlóját bevonták, szabadjon azt mondanom, hogy akkor a két párt egyesülése, a mint a történelem be fogja bizonyitani, hibás. Hibásnak találom a két pártnak egyesülését, mert nem látok oly utat és módokat, hogy az egyesülés után hazámat más módon, más eszközökkel kormányozzák; adóemelés, uj kölcsön, hiszen ezt a mult párt kormányférfiai elég bőven gyakorolták, s vezették Magyarországot komor jelenje felé, hol minden higgadtan gondolkodó lélek, minden érző sziv fájó érzettel látja, féltjük hazánkat, hogy oly katastropha közelébe vezettetett, a mely a megsemmisülés örvényébe sodorja.

Hegedüs Sándor t. képviselőtársam felemlitette nagy vivmányait a pártegyesülésnek. Ha e nagy vivmányok adóemelésben rejlenek, hiszen az nem uj vivmány, ezt a régi kormányok eléggé gyakorolták. Beszélt a hadsereg harczképességéről. — Engedje meg, hogy háborut pénz nélkül folytatni lehessen, nem képzelhetem. Én meg vagyok győződve, hogy harcz és háboru alatt haszeretetét, vitézségét be fogja bizonyitani a hadsereg; de engedje meg, a t. ház a véderő átalakitásánál nem látom a kormány oly komoly szándékát, mely a megtakaritásnál tényező lehet. Nem látok a költséges igazságszolgáltatás rendszerénél kellő megtakaritásokat, mert az olcsó megyei rendszert a drágább kormányzati rendszerrel, a bélyeg adófokozásával, a költséges irásbeli alakisággal látom felcserélve, mely az ügyek kezelését nehezíti, ezt mutatják a sok hátralékok.

A régi kormányzati rendszernek helyesebb alapon való átalakitását nem látom összhangzatosnak. De Somssich képviselő társam is engedjen meg, midőn a mostani helyzet és a mult országgyülési helyzetek közt nem látja azon lelkesedést, mely lelkesedés a frasis iránt a multban volt. Engedjen meg, hogy olyan frasisok, milyeket a t. pénzügyminiszter ur használt, midőn előadó volt, hogy az lesz az utolsó adóemelés, az ilyen frasisok alkotják azon bizalmatlanságot, nem az ellenzéknek a kormány ellen emelt vádjai, és hogy ez frasis volt, a tények mutatják, mert azóta még sok adóemelés történt. Az ilyen frasis hozza elő azon hangulatot, melyben a honfi sziv vérzik hazám jelene fölött és aggódva nézünk a kétes jövő elé. Engedjen meg a t. ház, én nem frásisokat, hanem tényeket követelek, de a kormány más irányban nem képes hazámat igazgatni, lelkesedést pedig csak tettekkel lehet kivánni. De nemakarom a t. ház türelmét fárasztani. Legyen szabad csak egy nézetemnek még kifejezést adnom. A miniszterelnök ur magára vállalja a felelősséget. Igenis az övé lesz a dicsőség, ha hazám megmenekül, de a felelősség is az övé lesz, ha véletlenül hazámat valamely esély oly helyzetbe sodorja, a mely irányban a birodalom állása megrendül. Ám a pénzügyminiszter ur csak vállalja magára a felelősséget, de egyre figyelmeztetjük, tessék visszaemlékezni a pártnak, az ellenzéknek jóslataira, kik mindig intették a kormányt, hogy válasszon más irányt. Magyarország független kormányzatában látom én Magyarország pénzügyi rendezését rejleni, csak igy oldható meg ezen megoldhatatlan gordiusi csomó. Én tehát figyelmeztetem a kormányt, hogy a felelősség ezen esélyekkel szemben igen is őt fogja illetni és más részről a dicsősség is az övé lesz, ámbár nem hiszem, hogy ez uton dicsőségre vezessék a magyar hazát. Én mindaddig, mig önálló Magyarország nem lesz, a kormánynak ily irányban előterjesztett költségvetéséhez nem járulok. De nem járulok azértsem, mert a takarékosságban nem ment el azon határig, a meddig el kellett volna mennie a horvátországi kormányzat kiadásainak tételeinél. Nem járulhatok hozzá azért, mert a kiadások felesleges tételei mint pióczák kiszivják hazám pénzforrásainak ereit, kiszivják a nép többsége erejét. Nem járulhatok hozzá azért, mert az Uchatius ágyuban, a gőnyi pusztákon uj pióczát látok, nem járulhatok hozzá azért, mert a vasuti garanczián, ezen régi pióczák által egyesek meggazdagodtak, de higyje el a miniszterelnök ur, mig egyesek óriásilag meggazdagodtak, a nemzet nagy többsége elszegényedett. Én a pénzügyminiszter ur által előterjesztett költségvetéshez nem járulhatok. Mig Magyarország takarékosabban nem kormányoztatik, én egy krajczárt sem szavazok meg. (Helyeslés a baloldalon.)

Móricz Pal a szélsőjobb oldal szónokainak válaszolva oda nyilatkozik, hogy a hadügyi költségvetésnél a véderőről szóló törvény megváltoztatása előtt megtakaritásokról, beszélni nem lehet. Ürményinek a belügyminiszter közigazg. törvényjavaslatára tett észrevételeire megjegyzi, hogy alig lehet nevetségesebb valami, mint Magyarország közkormányzati rendszerére nézve, oly eszméket pengetni, a melyek hasonlitanak a provisorium és Bach-rendszerhez. Ily rendszerért Magyarországon nem fog lelkesedni senki s a mit a Sennyeisták e téren akarnak, azt az ország nehezen fogja eltürni, miért is ő Ürményi ebbeli törekvéseit nevetségeseknek tartja.

Ezután a baloldal tagjaihoz fordulva azon vádra, hogy a kormánypárti képviselők nem helyezték kilátásba választóik előtt az adófelemelést, azt jegyzi meg, hogy ezt lehetett volna szemrehányásként mondani talán a mult országgyülés végén, de ma alig van tagja a szabadelvü pártnak, a ki az adóemelést választói előtt ne hangsulyozta volna; ő maga elkerülhetetlennek declarálta azt. És a választások eredményének fontossága és a kormány ereje épen abban fekszik, mert a nemzet tudta, hogy fel fog az adó emeltetni és mégis oly nagy bizalommal, oly nagy többséggel ajándékozta meg a kormányt és pártját. Ha ez nem igy volna, akkor állapotaink felett ő is kétségbe esnék, de mert ugy van, bizik a jövőben. (Helyeslés a középen.) Végül még Németh Albert beszédére tesz megjegyzéseket s kijelenti, hogy a költségvetést általánosságban elfogadja.

A holnapi tanácskozás tárgya lesz először a ház november havi költségvetésének megszavazása, azután folytattatni fog a költségvetés általános tárgyalása.

Ülés vége 2 órakor.

Németh Albert beszéde

— a képviselőház november 15-ki ülésén. —

T. ház! Az általam igen tisztelt előttem szólott képviselő társam, Péchy Manó előadásából érintetlenül kell hagynom állásomnál fogva mindazokat, miket tuloldali t. képviselő társaimat érdeklőleg felhozott; mert habár én őket ez idő szerint mint auxiliaris szövetségeseinket tekintem (Derültség) ott, a hol a kormány ellen közösen intézünk támadást, ezen politikai barátság nem terjed annyira, hogy ott, a hol ők megtámadtatnak, mi a védelmi kötelezettséget elvállalnók; (Derültség) de arra oly jeles férfiaknak, mint ott ülnek, szükségük sincs. Hanem engedjen meg nekem előttem szólott t. barátom, hogy arra nézve, a mi mindnyájunkat itt ez oldalon is érdekel, nehány rövid megjegyzést tegyek. Ő engem ismét meggyőzött azon lélektanilag constatált valóságról, hogy bármily magasan hordja is valaki az ész és értelem fáklyáját, mégis lehetetlen, hogy néha-néha a felvilágitott látkörben saját személyének, saját énjének árnyéka el ne homályositsa tiszta itélőtehetségét. Azt mondja t. barátom, hogy a kisbirtokosok megsemmisülését neheztelő törvényjavaslat ellenében intézett támadásai a t. jobboldali — hogy is mondjam — ellenzeknek (Derültség) devalválhatók, és azokat ő rögtön arithmetice devalválta is. Azután azt mondja Péchy Manó gróf, hogy ő még azt is óhajtaná, hogy késedelmi kamat után kamatul az elmaradók egy perczentet fizetni köteleztessenek. Én ugy ismerem Péchy Manó képviselő urat, hogy ő a financierek egyik legnagyobbika Magyarországon és igen nagy ur, s azért oly nagy ur, és oly jeles financier, mert soha sem nyujtózkodott tul a pokróczon. A t. képviselő ur nagyon könnyen beszélhet, hogy ez csak 10—12 frttal lesz több; mert soha sem volt azon helyzetben, hogy megszorult volna pénzdolgában (Derültség) vagy hogy valaki oly fizetést vetett volna rá, mely jövedelmeiből nem lett volna fedezhető. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a késedelmi kamatok után, melyek által némelyek sok kárt okoznak az állampénztárnak, szintén egy perczent késedelmi kamat is fizettessék. Vannak a t. képviselő urnak igen szép kapitálisai; vannak nagy pénzösszegeket jövedelmező haszonbérei. Ha azok a haszonbérlők elmaradnak a praestatióval, vagy ha adósai nem birnak fizetni, jót állok érte, hogy sohasem fordult elő az eset, hogy velök még többet fizettetett volna kamat fejében, hanem azt mondotta, ha nincs pénzetek és roszak a viszonyok, majd várok, mig megjavulnak. Ez az argumentum olyan, mintha egy szegény az orvoshoz megy és azt mondja: „Nagyon beteg vagyok, gyógyitson meg!“ s az orvos azt válaszolná: „Meggyógyitom, de először jól elpáholom azért, hogy miért betegedett meg!“ (Derültség). A ki fizetni nem képes, azt attól, a mivel saját utján és nem roszakaratból, vagy mulasztásból hátramarad, még 1%-al büntetni: ezt a mai viszonyokkal összeférőnek teljességgel nem találom. (Helyeslés.)

Ezen rövid megjegyzések után méltóztassék megengedni, hogy a tulajdonképeni napirendre térjek. (Halljuk.) A háznak nov. 4-iki ülése reám nézve egy igen érdekes emléket hagyott hátra. Azon ülésben vonult be az uj kormányelnök Tisza Kálmán miniszterkartársaival. Elmondván beköszöntő beszédét én végig tekintve a t. ház tulsó oldalának padjain, nemcsak ott, a hol az auxiliárisok, hanem mások is ülnek, egy rejtélyes mosolyt láttam átvillanni sokaknak arczán, (Derültség) és bennem, — nem is titkolom, — feltámadt egy malitiosus gondolat: vajha egy franczia regényből mindnyájunk által ismert ama diable boiteu ülne most a képviselőház üveg plafondján és varázs batalmával megszállná a mosolygók fejét, hogy kiki megsugja a miniszterelnök urnak, hogy azok most tulajdonképen mi véleményben vannak; mondhatom, hogy nagy meglepetésben részesült volna. És csakugyan mutatkozott is rá nemsokára e sántikáló ördög szelleme, a mennyiben a tuloldali táborból felkelt egy képviselő ur és ugyancsak derekasan ostromolta a kormányt; no de hát a beszéde közepén, midőn a megszavazásra került a dolog, mégis elfogadta az általa ostromlott budgetet. És ezt jól is tette. Szerencsére is egyébiránt Pozsony városának, hogy az incompatibilitási törvény meg van hozva és életbe léptetve, mert a hogy nálunk eddig a dolgok a kormánynál menni szoktak, könnyen megtörténhetett volna, hogy a képviselő ur ezen indiscretiója végett a t. igazságügyminiszter ur egy szép reggel elrendelte volna, hogy megszünik a törvényszék Pozsony városában és áttétetik a Czukkermandlira. (Derültség.)

Nekem, t. ház! valamint itt ez oldalon ülő elvbarátaimnak Asmodeus müködésére semmi szükségünk nincs. Kijelöli nekünk az irányt, melyet tétovázás nélkül követünk, a mi programmunk, a mely oly világos, oly egyszerü, hogy magyarázatot nem kiván, módositásokat meg nem szenved (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Ez Magyarország önállósága és függetlensége. (Helyeslés a baloldalról.) És most méltóztassanak megengedni, hogy a mult országgyülésen elmondott egyik igen rövid beszédemből alig két sort a jelen pillanatra alkalmasat felolvasni bátorkodjam. (Halljuk!) „Az 1867. XII. törvényczikket, t. ház, ez alkalommal felhozni részemről fölöslegesnek tartom, és pedig azért, mert mindazokat, miket ez érdemben ma felhozhatnek ha élek és a t. háznak tagja leszek, a jövő országgyülés alkalmával alkalmam lesz elmondani szemben az ujonnan alakuló kabinettel, midőn a költségvetés a jövő évre fog elénk terjesztetni, mert, miként minden alkalommal, ugy ma is kinyilatkoztatom, miként azt hiszem és vallom, hogy Magyarország teljes önállása és függetlensége nélkül pénzügyeink nem rendezhetők.“

A mit akkor mondottam t. ház, mondom ma is, és hogy előadásomat rövidebbre szabjam, mintsem talán indokolásom tekintetéből rám nézve kivánatos volna, egyenest a legközelebbi delegatiónak vivmányait fogom felemliteni (Halljuk!)

Tudjuk azt, hogy az uj ágyukra Magyarország részéről 3.500,000 frtot azaz 4-edfél milliót szavazott meg ez alkalommal a delegatio, és megszavazta daczára a ház pénzügyi bizottsága mult évben kifejezett azon akaratának, hogy kivánatos, hogy a közös hadsereg költségeinek leszállitásához, már komolyan tegye meg a kormány az initiativát. Ugy-e bár a mult évben, ugy tartom szept. havában egy éles megtámadást intézett Tisza Kálmán akkori képviselő társunk Bittó akkori miniszterelnök ellen és feleletre vonta őt és kérdezte tőle: mily álláspontot foglal el ő mint Magyarország miniszterelnöke szemben a delegatióval, hogy azon mostoha év, rosz termés és pénzválságok daczára 2 milliót szavazott meg a delegatió a közös hadsereg kiadásaira; és midőn Bittó István akkori miniszterelnök ur azt felelte, hogy neki kezei kötve vannak, hogy e tekintetben semmit sem képes tenni: akkor a mostani miniszterelnök ur Tisza Kálmán, Bittónak nemcsak államférfiui képességét, hanem azt is kétségbe vonta, hogy ily felelet miniszterelnökhöz, de általában férfiuhoz illő volna.

Most én azt kérdém Tisza Kálman miniszterelnök urtól: minő állást foglalt el a delegatióval szemben, ezen 3.500,000 frt megszavazása alkalmával? (Mozgás.) Sokkal jobban ismerem a t. miniszterelnök urat, mintsem csak távolról is azon gyanuba hoznám, hogy: feleljen azért más, én nem voltam miniszterelnök, azért Wenckheim Béla a felelős. (Tisza Kálmán közbeszól: „nem!“) De a dolog lényege, — akár ha desavouálja is a miniszterelnök, — oda megy ki. Azért engedje meg, hogy én e tekintetben Wenckheim Béla akkori, és Tisza Kálmán jelenlegi miniszterelnök urak közt a viszonyokat tisztázzam; (Halljuk) mert különben azon parlamentaris alapelv szerint, hogy a miniszterek felelősök és a képviselőnek joga van őket felelősségre vonni, én felelősségre vontam és vád alá helyezését inditványoztam volna Wenckheim Béla bárónak (Felkiáltások középen: „Tessék.“)

A február 3-iki programm elmondása után itt pactum tacite commentum-má vált azon eszme, hogy Magyarország kormányelnöke Tisza Kálmán. Igen, de a bécsi körökben még akkor ezen eszme nem érett tökéletességre, mert a kriticussá válható viszonyok és a bizonytalan esélyek gyeplőjét nem akarták Tisza kezeire bizni addig, mig önmaga és eddig vallott politikai multja közt a hidakat fel nem égeti és azért vállalkozott a régi jó táblabiró ur, az általam mélyen t. Wenkheim Béla b. (Derültség) a miniszterelnökség, a kormány átvételére; és ha ő a 3.500,000 frtot megszavazni engedte, mit tett egyebet, mint tovább gombolyitotta le következetességgel eddig vallott elvei alapján politikai életének analogiáját. Én megvallom, ezért tisztelem és becsülöm őt: és a miniszterelnök ur, a ki akkor is mozgató ereje, szellemi rugója volt a miniszteriumnak, mit tett ezzel szemben? a felelettől mindketten meg vagyunk kimélve, mert hiszen a budgetben, mint e cabinet feje beterjesztette Széll Kálmán által a 3.500,000 frtot, és ezért tehát egyedül Tisza Kálmán miniszterelnök ur felelős én előttem. (Helyeslés balról.)

Engedje meg azonban, hogy még felemlitsem neki, miszerint kétszeresen felelős, azon 2 milliót, melyet tavaly szemére vetett Bittó miniszterelnök urnak, és melynek megszavazása most már nem is jött kérdés alá, oly természetszerüleg iratott az be a kötelezett fizetési rovatokba, és igy 5.500,000 frt az, a mire én ez alkalommal a miniszterelnök urtól feleletet várok. (Helyeslés balról.) A kettő közti különbség tehát csak az, hogy Wenkheim Béla eddigi pályájához hiven, ambitióját, mi tudtommal nem is igen van, népszerüségét, mely igen is van, koczkáztatta az osztrák-magyar monarchia érdekeért, mig ellenben a t. miniszterelnök ur a mai napon ott áll, hogy az általa követett eddigi irányról itélve készül feláldozni ambitiójának Magyarország jövőjét (Nagy mozgás a középen — helyeslés a balon.) Ugyan mondja meg nekem a t. miniszterelnök ur, mi az tehát, mit felmutathat 8 havi kormányzása alatt, mi 8 éven át vallott politikájának csak távolról is megfelel, és a mi azzal, a mi a nemzet, az ország és a benne hivők nagy része által kilátásba helyeztetett csak aproximative is összhangzásba hozható? Épen most adott Simonyi Ernő barátom azokra éles czáfolatot, nem szükséges azokba bocsátkoznom, hanem a mire itt egy némely nem helyeslés felzudult, ezen állitásomat fentartom. (Nagy György közbeszól: Tartsa a meddig tetszik.)

Méltóztassék csendben maradni. Vannak a miniszteriumnak oly félhivatalos szellentyüi, melyek majd epével, méreggel és ellenem szórt mindenféle invectivákkal rám támadnak az ujságban és én azt holnap egész kényelemmel fogom a kávé mellett elolvasni. (Derültség.) S aztán meglehet, hogy dudolgatni is fogom magamban Lessing egyik ódájából: „Wessen Brod ich esse, wessen Wein ich trinke, dessen Liedich singe.“ (Mozgás a középen, derültség a balon.) Én elhiszem, hogy nem valami kedves az efféle modoru előadás. (Mozgás a középen, felkiáltások; A dologra!) Lehet, hogy nem kedves a modor. De hát én, bocsássanak meg önök, tisztelt képviselőtársaim, visszajöttem attól a bizonyos simogató, attól a tyukültető, attól a szelid, minden szót meglatoló modortól és követem azt a közmondást, hogy a milyen volt a mosdó, olyan a törülköző. (Nagy mozgás a középen.)

Áttérve magára a költségvetésre, röviden kijelentem, hogy én azt már csak azért sem fogadhatom el a részletes tárgyalás alapjául, mert abban egyetlen egy önálló eszme, egy geniális gondolat mely alkot, létesit, teremt, nem foglaltatik az egész nem egyéb mint a régi rendszer folytatása. Ibant qua poterant, non ibant, qua non poterant. (Derültség.) Hogy mégis szolgáljak egy némely adatokkal tanuságaul annak, hogy bár nem vagyok olyan hirtelen felkapott financialis nagy kapacitás. (Felkiáltások: Kik azok?) már mint Nagy György, Móricz Pál és mások. (Rendre! Rendre! Nagy zaj.)

Én tehát mint mondám t. képv. ház, hogy jelét adjam annak, hogy a budget nemely tételeivel foglalkoztam, azt látom, hogy az sem tárgyal egyebet adósság csinálásnál, adófelemelésnél és a fekvő vagyon elidegenitésénél — wenn alle Stricke reissen. — Egyben azonban dicséretet kell mondanom Széll Kálmán pénzügyminiszter urnak. Ő igenis követte a képviselőház 1873-iki pénzügyi bizottságának azon határozatát, hogy az általános tételeket a mennyire lehet részletezze. Meg is történt és én ebből sok érdekes dolgot tanultam. Például megtanultam, hogy a honvédelmi miniszteriumnál a papiros, a mely consumáltatik, 18 ezer frtot kostál.

Megtanultam, hogy a törülközők kimosásáért 200 forintot fizetnek. Méltóztassanak megengedni, ezen 200 forint mosás árából minden napra 33½ törülköző jut. (Derültség). Óhajtandó lett volna, hogy a pénzügyminiszteriumban és a közlekedési miniszteriumban is a legközelebb lefolyt években szintén annyit költöttek volna törülközők mosására, mert innen magyarázható azon körülmény, hogy épen ezen két miniszterium körüli dolgok vezetésében merültek fel oly sürü vádak a tisztátalan kezelés ellen. (Mozgás. Helyeslés a baloldalon.) Megtanultam továbbá, hogy az igazságügyminiszter 300 és nehány öl fát consumál évenkint a miniszterialis épületben és én igazán nagy tisztelettel viseltetem azon tapintatos intézkedése iránt, hogy ezen famennyiségből egy napra 3 öl jutván, azt valószinüleg mind éjjel hordatják fel a cselédekkel, mert ha nappal hordatnák fel a három öl fát, a gráticson minden nap, akkor még a miniszter ur sem volna képes bejutni bureaujába. (Mozgás jobbról. Derültség balról.) Megtanultam továbbá, hogy a pénzügyminiszteriumnak irodai szükséglete 151,000 forintot tesz. Ugyan gondolja meg a t. képviselőház, hogy ha ily grand seigneuri modorban halad tovább, a költségvetés, akkor csodálni fogom, hogy azzal a 26 millió deficittel, a mit Bujanovics Sándor t. képviselőtársam kisütött, még képes megélni. De talán innen magyarázható, hogy a t. pénzügyminiszter ur és előbbi elődjének elődje, mind a ketten oly gyönyörü szép koromfekete emberek. Egy családnak egyetlen egy kedves fia Pesten a régi időben jurátuskodván, nem kimélte sem apja, sem anyja pénzét, végre, midőn előkerült az urfit, megszámoltatták, hogy hová tette az édes fiu a tetemes pénzt? — Elmondta a fiatal ember, hogy ezt bizony ide, azt oda: azonban három száz forintot, azt nem birta megmondani, hogy hová lett. Végre azt felelte: Juratus vagyok és irnom kell, az bizony elfogyott a tintára. Az öreg táblabiró fölberzenkedett erre, és a mama azon logikánál fogva, mely a nő kebelének kiváló jellege, gyanitván az égi háborut, közbe kiáltott, mondván: Ne bántsd atyus, nem látod, hogy attól a tömérdek tintától lett oly fekete ez az egyetlen egy! Én sem bántom tehát őket, mert igaz, attól a sok rémitő téntától lettek oly feketék pénzügyminisztereink. (Nagy derültség.)

TÁRCZA.

Üllő és kalapács.

— Regény. —

Irta:

Spielhagen Frigyes.

ELSŐ KÖTET.

(Folytatás.)

XII. Rész.

A másik levél atyámtól volt.

„Fiam! — hangzék. — Miután felmondtad irányomban a gyermeki engedelmességet, kénytelen vagyok kezemet rólad elvonni. Megesküvém, addig azt néked nem nyujtani, mig hibádat be nem ismered, s magad nem kéred kezemet. Eskümet meg fogom tartani. Pályád megválasztásában nem tettem semmi akadályt utadba, s nem teendek ezután sem. Mindez azonban nem tartóztat, szivből azt kivánni, hogy saját választotta utadon boldog légy, bár kétlem ezt; valamint nem állhatom meg, hogy ne óvjalak, hol óvás szükséges. És most épen szükséges. Zehren ur felől oly dolgok hatottak fülembe, melyekről reménylem, hogy tévedésen alapulnak, de még is oly természetüek, hogy rémülve gondolok fiamra; — bár elszakitá magát tőlem, — tudva, hogy ily gyanu alatti férfiu házában időz. Nem közölhetem veled, hogy miről van szó; mert hivatalos tudomásom van felőle. Daczára engedetlenségednek, meg vagyok győződve, hogy roszat el nem követnél, s hogy ha a gyanu alapos volna is, — mitől isten mentsen, — te e részben hibátlan vagy. Még is kérlek, ha nyugalmam kedves előtted, hagyd el Zehren ur házát; s hozzá teszem még, — mi azonban felesleges — hogy az engedelmes fiunak az leszek, mi mindig voltam: szigoru, de igazságos atya.“

E levelet kétszer átolvasám, s mozdulatlanul, minden határozott eszmére képtelenül ültem, s bámultam a levélre, midőn Zehren ur felrettentett mélázásomból, mondva:

Nos György, mi baja?

Átnyujtám mindkét levelet; ő elolvasá, az asztalra tevé, s egy ideig a szobában járkálva, megállt előttem.

— Mit akar most tenni? — kérdé.

— Az alkalom kedvező, — folytatá — midőn késtem válaszommal. Az adótanácsos levele még ez órában kényszerit a városba mennem. Vélem jőhet. Most tizenkét óra, három óra mulva ott lehetünk. Ön felcsengeti az öreg urat s még pár órát alhatik is kamrájában, reggel aztán hálát adhat istennek, hogy megszabadult a „vad“-tól, s ismét eljár iskolába.

Az utóbbi szavakat kissé gunyosan ejté ki, s legérzékenyebben sérthető az ifju, ha álbüszkesége érintetik.

— Én önnel megyek, bárhova megy is ön, — kiáltám felugorva.

Mondtam ezt ma reggel, és most ismétlem. Mondja, mit tegyek?

Zehren ur még mindig járkált, aztán megállt, s megindult hangon mondá:

— Maradjon itt nem bánom; csak pár napig, mig vissza tértem. Nagy szivességet tesz ez által nekem.

Kérdőleg tekinték reá.

— Ha ön most visszatérne, ma visszatérne, — folytatá, — a keringő hireket igazolná, melyekről atyja ir levelében. A patkányok elhagyják a házat, — mondanák, — és méltán. Pedig épen most érdekemben van, hogy az emberek ne beszéljenek felőlem. Ért engem György?

— Nem értem, miért épen most? — válaszolám.

Merően tekinték reá. Ő igyekezett tekintetemet kiállani, aztán halkan, vontatva válaszolt:

— Ne kérdezzen tovább György, talán megmondanám, ha segitni tudna, talán nem. Azt beszélik felőlem, felhasználom az embereket, s aztán eldobom, ha haszonvehetlenek.

Lehet, tudtommal nem is érdemelnek egyebet. Önnel nem ugy akarok bánni; mert önt szeretem. És most menjen aludni, engedjen magamat játszani, talán nyerek, s akkor, — igérem, — utolsó játszmám volt.

E perczben a kocsi előállt. Mig atyám levelét olvasám, nem hallám a Keresztélynek osztott parancsot, hogy fogasson.

Zehren ur papirjai közt keresgélt, nehányat zsebre tett, a többit elzárá szekrényébe; aztán Keresztély rásegité vadászbundáját, feltevé fövegét, s nekem kezét nyujtá.

Gépileg, fél merevségben láttam mindezt.

— S én mitsem segithetek? — kérdém.

— Nem, — válaszolt, — vagy is igen azáltal, hogy nyugodtan itt marad, mig visszatérek. Keze jéghideg, menjen aludni.

Kikisérém. Vadászkocsija az ajtó előtt állt, az első ülésen a kocsis mellett hosszu János ült.

— A kocsi csak a révig visz s onnét visszatér, — szólt Zehren ur.

— És János? — suttogám.

— Elkisér.

— Vigyen engem magával János helyett, — szóltam.

— Nem lehet, — válaszolt, fél lábával a hágcsón.

— Kérem, — mondám, öltönyénél visszatartva.

— Nem lehet. — ismétlé, — nincs percznyi időnk sem veszteni való. — Jó éjt, hajts!

A kocsi elrobogott, az ebek csaholtak és vonitottak, aztán minden csendes volt. A vén Keresztély végig döczögött az udvaron, kezében lámpával, aztán eltünt egy ódon épületbe; egyedül álltam a ház előtt a suhogó fák alatt. Az eső csak ugy szakadt, összeborzadtam, s a házba mentem; az ajtót gondosan bezárva magam után.

Zehren ur szobájában a gyertya égve maradt; oda mentem, hogy elhozzam, ott maradt leveleimmel együtt. A földön egy irat hevert, melyet felemelék.

Csak nehány szó volt a papiron, s hamarább átolvasám, mint sem meggondolám, hogy mit cselekszem. Körülbelől a következő volt értelme:

„Ha a tudva lévő vállalat nem sikerül, elvesztem. Sikerülnie kell. A lég tiszta, de még is jobban óvakodjál mint máskor, hogy kártyáidba ne pillantsanak. E sorokat rögtön elégesd.“ — E nehány szó nem volt aláirva, de ismertem a kézirstot; mert elég sokszor láttam atyám asztalán a hivatalos iratok közt. Bizton aláirtam volna a nevet, hisz elégszer utánzám ezt minden nagy urias karakalláival együtt.

Zehren ur bizonyosan elejté e levelkét, midőn zsebébe akarta dugni.

Még egyszer átfutottam, még egyszer fejtegetém e talányos sorok értelmét, midőn a már nagyon leégett gyertya kialvással fenyegetett. — Rögtön elégesd . . . hangzék fülembe, mint parancsszó, melynek engedelmeskedni tartozunk. Önkénytelen a kialvó láng fölé tartám a lapot, mely gyorsan fellobbanva a gyertyával egyidejüleg aludt ki, s csak nehány szikra hullott a földre. Minden elsötétült körültem. Tapogatva jutottam ki a szobából, az éttermen keresztül a tornáczra, s a lépcsőn fel szobámba, hol hasztalan kerestem gyufát, mi okból ruhástól az ágyra dültem.

Borzasztó vihar dühöngött, s megrázkódtatá az ódon épitményt egész alapjában. A cseréptetőzet aláhullott, a rozsdás szélkakasok nyikorogtak, az ablaktáblák csörömpöltek, s ezek közül a harmadik ott jobbra őrült kisérleteket tett, hogy sarkvasairól, melyen évek óta lógott, le szabaduljon. A baglyok a falüregekben keservesen huhogtak, az ebek vonitottak, az eső pedig egész erővel az ablakhoz csapódott, és folyton zuhogott.

Mintha erezte volna ez ősi hajlék, mi sors vár lakóira, mi sors vár magára a lakra.

Álmatlanul hánykódám ágyamon, s oly izgatott valék, hogy majd segélykiáltást, majd gyorsan közeledő lépteket véltem hallani a tomboló vihar közül. Gondolkoztam, miként menthetném meg a veszélytől a két szeretett egyént. Átkozám gyávaságomat, ingatagságomat és tehetetlenségemet.

Borzasztó éj volt ez!

Végre hajnal felé csillapult a vihar, a természet nyugalmával az én nyugalmam is megtért, s elaludtam.

XIII. Rész.

Késő ébredve, első érzetem hálaérzet vala, hogy megvirradt, a második szégyen a félelem miatt, melyet az éj borzalmai okoztak. Legnagyobb sértésnek tartám gyermekkoromban is, ha valakit gyávának neveztek, s ma magamnak vethetém e bünt szemembe. „Ez onnét van“ — mondogatám magamban, — ha nem merünk a tényekkel szembe

Hanem óhajtanám, hogy az élet gyakorlatából meritve, és nem mindig az osztrák slendrián szerint az általuk átvett bureaucratia fejlesztésével, és e nemzet geniusával ellentétes modorban kormányozzák ez országot és akkor megs elégedettebb lesz a nép, áldozatkészebb lesz nyomasztó pénzügyi helyzetében is mint most és talán, ha minden alkalommal és a kormányzat minden ágában egyszerre alkalmaztatik az annyira szükséges megtakaritás, közelebb fogunk érni a czélhoz. De én a mostani költségvetést a régi rendszer folytatásának tartom, a miért is a költségvetést részemről nem fogadom el. (Helyeslés a balodalon.)

Törvényjavaslat

az általános jövedelemadóról és az 1875. XXIX. törvényczikk némely rendeletének módositásáról.

1. §. Általános jövedelemadó fizetendő azon jövedelem után, mely: 1. földbirtokból, 2. házbirtokból, 3. bányamivelésből és a hozzá tartozó iparágak üzletéből, 4. nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek üzletéből, 5. ipar és kereskedelmi üzletből, szorosabb értelemben vett szellemi (értelmi) és bármi más a 3-ik és 4-ik pontokban felsoroltak közé nem tartozó haszonhajtó foglalkozásból és üzletből, 6. bel- vagy külföldről folyó életjáradékokból, özvegyi ellátásból vagy rokonsági évjáradékokból, kézi vagy jelzáloggal biztositott, vagy egyszerü adóslevelekre-, váltókra vagy bárminemü magán kötvényekre, bel- vagy külföldön kölcsön adott, továbbá hitbizományi, családi és alapitványi tőkékből, belföldi földbirtokkal összekötött, a földadó tárgyát nem képező dologi jogositványokból, külföldön fekvő ház vagy földbirtokból, ipari, kereskedelmi s bármi nevezet alatt értendő külföldi részvényekből, — végre törvényhatóságok által kibocsátott s külön törvényekkel adómentesség kedvezményében nem részesitett kötvényekből származik.

2. §. Általános jövedelemadó alá nem tartoznak: 1. azok, kik az 1875. XXIX. törvényczikk szerint a kereseti adó 1-ső osztálya alá esnek; az az osztályban keresetadóval megrovott keresményükre nézve; 2. azok, kik az 1875. XXIX. törvényczikk szerint a kereseti adó IV-dik osztálya alá tartoznak, amennyiben az ez osztályban megrovott állandó illetményük 3000 frtnál nem nagyobb; 3. azok, kik az 1875. XXIX. törvényczikk szerint, mint családtagok vannak adóval megróva; 4. azok, kik az 1875. XXII. törvényczikk 2. § a és az 1875-ik XXIX. törvényczikk 5. § ának 1. pontja szerint adómentesség kedvezményében részesitett jövedelmeket huznak ezen jövedelmekre nézve: végre

5. a földtehermentesitési, szőlődézsmaváltsági és a maradvány és irtvány földek megváltásáért kiadott jelzálogos kötvények birtokosai, az ezen kötvények után járó kamatjövedelemre nézve.

3. §. Jövedelemnek vétetik: 1. a földbirtoknál, a) a földadóval megrovott birtoknál a megelőző évben kivetett földadónak és földtehermentesitési járuléknak (polgárositott határőrvidéki részekben a törzsadónak és rendkivüli pótléknak) ötszörös összege; ezen összegnek az 1876. évre való megállapitásánál tekintetbe veendők az 1875. VII. törvényczikk 34. §. értelmében kinyomozott tiszta jövedelemmel azon területek, melyek eddig az adótelekkönyvbe felvéve nem voltak, vagy eddig a terméketlenek közé soroltattak, de időközben mivelés alá vétettek, vagy végre, melyeknek mivelési ága változott;

b) az 1868. XXV. törvényczikk 7. §-a szerint ideiglenes adómentesség kedvezményében részesitett földbirtoknál a földadósorozati munkálatokban kimutatott tiszta jövedelem alapján kiszámitott földadónak és földtehermentesitési járuléknak ötszörös összege;

2. a házbirtoknál, a) a megelőző évben házbéradó alá tartozott házaknál és házrészeknél azon tiszta jövedelem, mely után a megelőző évben a házbéradó rovatott vagy esetleg kirovatott volna, ha az illető ház- vagy házrész adómentes nem lett volna; b) a megelőző évben házosztály-adó alá tartozott házaknál és házrészeknél az azokra a megelőző évben kivetett házosztály-adónak tizszeres összege, mely az illető házra vagy házrészre kivettetett volna, ha adómentes nem lett volna; c) a polgárositott határőrvidéki részekben a megelőző évben kirovott házadónak és rendkivüli pótléknak ötszörös összege;

3. bányamivelésnél és a hozzátartozó iparágaknál, ugyszintén a keresetadó IV. osztálya alá tartozó állandó illetményeknél az azokról a megelőző évben kivetett adónak ötszörös összege;

4. a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek üzleténél, ugyszintén az 1. §. 6. pontjában felsorolt kamat és életjáradékoknál az azokra a megelőző évben kivetett adónak hatszoros összege, végre:

5. az 1. §. 5. pontjában felsorolt üzleteknél és haszonhajtó foglalkozásoknál az azokra a megelőző évben kivetett adónak kilenczszeres összege.

4. §. A 3. §-ban meghatározott módon kinyomozott évi jövedelemből levonandó: a) az ezen jövedelem után a megelőző évre kirovott egyenes adó-földtehermentesitési járulékkal vagy rendkivüli pótlékkal együtt; b) az ingatlan birtokra bekebelezett adósságokból tényleg még le nem rovott tőkeösszeg egy évi kamatja. Az ekként fenmaradt összeg képezi az adóköteles jövedelmet, mely a 100 forintot meghaladó összegeknél oly módon kerekitendő ki, hogy 50 frton aluli összegek teljes 50 forintnak, az 50 forinton felüli, de 100 forinton aluli összegek pedig teljes 100 forintnak számittassanak.

5. §. Arra nézve, ki a folyó adóévben akár személyére, akár birtokának vagy foglalkozásának valamely ágára nézve először lép az adókötelesek sorába, jövedelemnek vétetik: a) föld- vagy ház birtokoknál azon jövedelem, mely után az illető föld- vagy ház- birtok a megelőző évben megadóztatva volt; b) haszonhajtó üzleteknél és foglalkozásoknál az adó-évben várható jövedelem.

6. §. A 4. §. b) pontjában emlitett kamattartozásokat, ugyszintén az 5. §-ban felsorolt jövedelmeket az adókötelesek tartoznak bavallani; a 4. §. a) pontjában emlitett adók összegét, ugy a többi jövedelmek mennyiségét hivatalos adatok alapján az illetékes pénzügyi hatóság (kir. adófelügyelő) ellenőrzése mellett a községek közegei állapitják meg.

7. §. A bevallások kellékeit, alakját, azok beadásának helyét és idejét a pénzügyminiszter rendeleti uton állapitja meg; a kamattartozások bevallására nézve megjegyeztetvén, hogy az adózó a még fizetendő tőkének és az utána járó kamatnak összegét, ugy nemkülönben a kötvénynek és bekebeleztetésének keltét, hitelezőjének nevét és lakását pontosan és a valódi tényállásnak megfelelőleg bevallani és azon esetben, ha az illető kötvény több ingatlanra van bekebelezve, a főzálogul szolgáló ingatlant kijelölni köteles.

8. §. Az adózó az adókivetés alapjául veendő jövedelemnek lejebb szállitását, illetőleg törlését kérelmezheti a közadók kezeléséről szóló törvényben kijelölt hatóságnál (kir. adófelügyelőnél, felebbezéssel a közigazgatási bizottsághoz,) ha igazolja: a) hogy a vagyon, mely után a megelőző évben adó alá vonatott, részben vagy egészben már birtokában nincs, vagy b) hogy azon üzletet, foglalkozást, mely után a megelőző évben adóval megrovatott, nem folytatja.

9. §. Általános jövedelemadó fejében az 1876. évre a megállapitott adóköteles jövedelemnek három és fél százaléka fizettetik, mely egész összegében állami adónak tekintendő. Jövőre a jelen törvény rendeletei szerint megállapitott adóköteles jövedelemadónak százalékát a törvényhozás évről évre az állam költségvetés iránti törvényben határozza meg. Az általános jövedelemadó egészben államadó, mely után községi pótlék nem vethető ki.

10. §. Az általános jövedelemadó kivetésének, befizetésének, beszedésének, behajtásának és kezelésének módját a közadók kezeléséről szóló törvény szabályozza.

11. §. Az 1875. XXIX. törvényczikk 2-dik §-nak a keresetadó II. osztályára vonatkozó intézkedése s ugyanazon törvényczikk 12. §-a hatályon kivül tétetvén, rendeltetik a mint következik: A keresetadó II. osztályába tartoznak: a) a föld- és házbirtokosok s a házközösség fejei: b) azok, kik tőkekamat- és járadékadóval vannak megróva. Ezek kereseti adó fejében fizetnek a reájuk a megelőző évben azon községben, hogy az általános összeirás szerint rendes lakásukat tartják, kivetett összes egyenes adók és földtehermentesitési járulék összege alapján:

1 frt 80 krt, a mennyiben az adóalap 10 frtnál; 2 frtot, a mennyiben az adóalap 100 frtnál nem nagyobb; 3 frtot, a mennyiben az adóalap 100 forintot meghalad.

12. §. Jelen törvény 1876. évi január hó 1-ső napjától érvényes és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg. Budapest, 1875. szeptember 11-én. Széll Kálmán s. k.

Pestmegye évnegyedes közgyűlése.

(Első ülés nov. 16.)

Az eléggé látogatott gyülést gr. Szapary István nyitja meg d. e. 10 órakor. — Ilkey főjegyző felolvassa az alispán évnegyedes jelentését, mely mindenek előtt Bernáth György tiszt. tagnak, a megye egyik veteránjának elhunytát jelenti, azután a tisztviselői karban beállott változásokat sorolja elő. Minthogy Halász B. jegyző és Kovácsy Gy. pénztárnok lemondott, állomásaik holnap (17.) fognak az ülésen betöltetni. — Ugyanakkor töltetik be a solti járás állatorvosi, a közgy. árvaszék egyik jegyzője, valamint a kecskeméti felső járási szolgabiró és az ugyanottani közép és felső járási orvosállomás is.

Pestmegyében a mult évnegyedben kedvező közegészségi viszonyok uralkodtak. Járványos betegségkint mutatkozott a pilisi alsó járásban a vörheny, a solti járásban a roncsoló toroklob. — Az állatok között ellenben számos betegség uralkodott, mint lépfene, takony, rüh, száj- és körömfájás.

A születési és halálozási viszonyok átalában kedvezők. Született 5689, meghalt 4307 egyén.

Közrendészeti tekintetben a megye szintén meglehetősen áll. Öngyilkosság történt 7, gyermekgyilkolás 1.

A gazdasági viszonyok kedvezőtlenek.

Államadóként fizettetett a megye területén a mult negyedben 611,563 frt 4 kr. Ki volt róva 760,059 frt 77 kr. Ehhez véve a megelőző évnegyedi hátralékot, marad összes hátralék 1.901,388 frt 4½ kr.

A jelentés felolvasása után egy kis vita indult meg a közrendészeti állapotok ügyében, melyben részt vett Halász B., Brogyányi és Gulner Gyula, ki azt inditványozta, hogy utasitassék az alispán előforduló konkrét esetekben a legszigorubb vizsgálatok meginditására.

Ezen inditvány elfogadása után szőnyegre került a megye területén beszállásolt katonaság ügye. A megyében székel: Czegléden a 10. számu dragonyos ezred törzse, egy század; Abonyban ugyanazon ezredből egy század; Berczelen ugyanazon ezredből félszázad; Irsán, Albertin, Pilisen ugyanazon ezredből fél-fél század; Taksonyban és Harasztiban ugyanezen ezredből fél-fél század; Bia, Torbágy és Tök községben a 10. sz. huszárezred egy százada; Váczon a 31. sz. vadászzászlóalj, 6. sz. honvédhuszárezred II-ik lovas osztálya; Ujpesten egy század cs. kir. gyalog helyőrség.

A gyülés érdekes tárgyát képezte még Halász B. inditványa, ki a kormánynak bizalmat akart a közgyülés által szavaztatni. Szabély Antal bizottsági tag az inditvány ellen szólt, kimondván azt, hogy ezen bizalmi nyilatkozattal azt jelentené ki a megye, hogy a kormány legujabb közigazgatási törvényjavaslatát készséggel, en bloc fogadja el. Kovácsy Gyula felszólalása után, — a közgyülés a bizalom megszavazását elhatározta.

A pestmegyei szabadelvü párt mai értekezletén a holnapi közgyülésen választandó tisztviselőket jelölte ki. Pénztárnokul kijelöltettek: Kapczy Vilmos és Viczian, aljegyzőkké: Pachy István és Hindy Géza, az üresedésben levő szolgabirói állásra Desenffy és Dubradóczky jelöltettek ki.

Táviratok.

Bécs, nov. 16. A reichsrath mai ülésében a pénzügyminiszter több pótjavaslatot és módositást ad be a budgethez. — Fuchs és társai interpellálják a kormányt, hajlandó-e végrehajtani a reichsrathnak a boroszlói püspökség osztrák és porosz részének egymástól elkülönitésére vonatkozó határozati javaslatát. — Az árvavagyon elhelyezésére vonatkozó törvényjavaslat ujabb tárgyalás végett visszautasittatott a bizottsághoz. A földadót szabályozó törvény módositásáról szóló törvényjavaslat végleg elfogadtatott s azután a kérvények tárgyaltattak.

Szt.-Pétervár, nov. 16. A hivatalos lap egy sugalmazott czikkben alaptalanoknak mondja a külföldi lapok aggodalmait a keleti kérdésben. — Európa, ugymond, soha sem volt kedvezőbb hangulatban bármely nehéz kérdés békés megoldására mint épen jelenleg. Három hatalmas császárság igyekezik a többi hatalmak támogatása mellett a herczegovinai bonyodalmakat megoldani. A béke megzavarására s az általános, békés törekvések meggátlására senki sem gondolhat. — Az európai béke a legszilárdabban nyugszik a nagyhatalmak egymásba vetett kölcsönös bizalmán s megzavarásától tartani nincsen semmi ok.

London, nov. 16. A mult napok alatt dühöngött szélvészek következtében számos hajótörés fordult elő; egyszersmind London alantabb fekvő részeit is elöntötte a Temse, a viz azonban már apad.

Uj-York, nov. 16. A washingtoni közgazdasági szakminiszterium jelentése szerint a gyapot az idén valamivel gazdagabb eredményt igér a mult évinél, ha ugyan az időjárás november és deczember hónapokban kedvező marad. — A déli államok szélvészek és felhőszakadások által sokat szenvedtek.

A hivatalos lapból. Kinevezések: Eötvös Károly volt országos képviselő, Ferdinandy Bertalan katasteri kerületi felügyelő, és Jurenák Aurél uradalmi gazdasági felügyelő katasteri központi felügyelőkké, továbbá Kássa Lajos n.-abonyi lakos és katasteri ügyvezető a budapesti katasteri kerület karczagi járásába becslőbiztossá neveztetett ki.

Ujdonságok.

Az „országos protestáns egylet" választmányi ülése ma, 16-án a budapesti reform. egyház tanácstermében Fördős Lajos elnöklete alatt szépszámu közönség jelenlétében tartatott meg. Tárgyak voltak: az uj biblia-forditás, a theologiai könyvtár, a jövő közgyülés, a magyarországi protestáns egyháztörténet ügyei és a számadások megvizsgálása. Jövő számunk részletes tudósitást hozand, addig is annyit emlitünk meg, hogy az országos protestáns egylet jövője egészséges alapokon nyugszik és hogy a jövő közgyülés helye: Kecskemét, ideje: 1876. május 7-dike leend.

A tud. akadémia ülése. Az akadémia nyelv- és széptudományi osztálya tegnap tartott ülésén Bartalus befejezte multkor félbeszakitott „Müvészet és nemzetiség" czimü dolgozata felolvasását. — Utána Ballagi Mór birálta Brassay Sámulnek multkori nyelvészeti értekezését, elméleti szempontból fejtegetve Brassay ezen állitásának helytelenségét, hogy „szegény nyelv nem létezik". Sokban védi szóló a „Nyelvőr" alkotásait is, bár elismeri, hogy Brassay megjegyzéseinek szintén van alapja, s óhajtaná, hogy értekezése nyomtatva is megjelenjék. — Utoljára Bálint Gábor mutatott fel egy mandsu könyvet, melyet a mongolországi orosz konsultól kapott.

A borkiállitás. Minthogy a borkiállitás a gabona-vásárok hanyatlása mellett ugy tekintendő, mint első lépés egy uj, alkalmas kereset forrás létesithetéséhez, — melynek tehát az egész hazai közönséget melegen kell érdekelnie, — jellemző adatként feljegyezzük, hogy a szakminiszter, báró Simonyi Lajos ur ez ideig a földmivelési kormányt hivatalosan képviseltetni még nem méltóztatott a kiállitáson! Lelkesitő morális támogatás!!

A budapesti terézvárosi állami tanitónö-képezde igazgatótanácsa alelnökévé a visszalépett Ürményi József helyébe dr. Ballagi Mór m. tud. akademiai tag s az igazgatótanács rendes tagjává dr. Havas Ignácz budapestvárosi képviselő s iskolaszéki tag, póttagul pedig Tokaji Nagy Lajos volt szabolcsmegyei tanfelügyelő neveztetett ki.

A dohány-kiskereskedőkhöz egy pénzügyminiszteri rendelet nem régiben azon utasitással jött, hogy a kistőzsérek az árubeszerzési könyv mellett csak azon nagytőzsben szerezhetik be árukészletüket, melyhez utalvák és hogy a szivarkészletből csak két-két csomagot tarthatnak nyitva egy-egy nemből: ez ellen a kis tözsérek folyamodtak a pénzügyminiszteriumhoz, s most tudtukra adatott, miszerint azon esetben, ha az illető nagytőzsér a megfelelő anyagkészlettel ellátva nem volna, ezt tapasztaló kistőzsérnek feladatában áll ezt az illető p. ü. bizottságnak feljelenteni, mely megadja az orvoslást, és megengedtetett, hogy kiki annyi szivarcsomagot tarthasson nyitva, a mennyi a keresletnek és szükségletnek megfelel. — Bizony elfért volna egy kis intézkedés arra nézve is, hogy ne csak eladó, hanem szivható szivarokat is kapjunk a trafikokban.

Pollák és Abeles budapesti kereskedők fenyitő-ügye a legfőbb itélőszék előtt. A pesti kir. itélő tábla, miként nem rég közlöttük, a nevezett czég tagjai ellen vizsgálati fogságot rendelő első birósági határozatot megváltoztatva, a nyomban való szabadlábra helyezést elrendelte, hangsulyozva, mikép a letartóztatásra semmi törvényes ok fenn nem forog. A kir. itélő tábla ez intézkedésével szemben az ügyészség felebbezéssel élt, melynek folytán a legfőbb itélőszék érintett bünügyet a mai napon tartott ülésében vizsgálat tárgyává tette s megerősitette a kir. táblának határozatát egész terjedelmében.

A főváros költségvetése. A tegnapelőtt délután Ráth főpolgármester elnöklete alatt tartott teljes ülésen megállapittatott, hogy a rendkivüli közgyülés, mely a költségvetést fogja tárgyalni, decz. 6-án kezdődik. Nov. 20-tól decz. 5-éig a tanács által összeállitott budget ki van téve betekintés végett a régi városház 72. számu szobájában, melyre a netáni észrevételek a tanácshoz decz. 1-ig nyujthatók be. A p. ü. bizottság a költségvetést pénteken veszi tárgyalás alá.

A sörfogyasztási pótadó a fővárosban utóbbi időkben tetemesen csökkent, a vásárigazgatóság ennélfogva utasittatott, hogy annak okait fürkészsze ki, s tegyen róla jelentést. A tanács a m. kir. p. ü. igazgatóságot is megkereste a vámkezelés lehető szigoru ellenőrzése végett. — A pénzügyigazgatóság viszont a fővárosi tanácsot kereste meg a fogyasztási adó alá eső tárgyak csempészetének megakadályozása végett, mire a vásárfelügyelők felhatalmaztattak, hogy a főváros területén bárkit feltartóztathassanak, ha gyanus árut látszik szállitani. — Jó lesz nem tultömött zsebekkel járni; mert ilyetéképen a financz-prosperatió mindegyre halad.

De Gerando Antónia urhölgy felsőbb tanfolyamot nyit meg folyó évi deczember 1-én 12 évet betöltött ifju leányok számára. A növendékek beirása aldunasor 32 szám alatt naponkint délelőtt 9—10 óra közt történik. Szegényebb sorsu, de jól nevelt lánykák ingyen vétetnek fel. — Melegen ajánljuk e vállalatot a szülők figyelmébe.

Megszökött fegyenczek. A kis-szt.-miklósi katonai kórház egy külön osztályából, melyben nehéz fegyenczek tartattak fogva, — mult héten hat rab megszökött. A szökevények között voltak 15—20 évi várfogságra itéltek is. Az eddigi elfogatási intézkedések eredményre nem vezettek.

A fővárosi iparosok köre helyiségeiben hatvani-utcza 2-ik sz. csütörtökön november 18-án este 7 órakor a nemzetgazdasági egylet részéről Keleti Károly, az államjavak eladásáról felolvasást tart, melyen nem tagok is szivesen látatnak.

25 frt pénzbirságot fizetnek a fővárosi öt-pacsirta, Toldy, Donati-utcza és Albrecht-uti azon háztulajdonosok, a kik jövő aprilis végeig házaikat csatornákkal el nem látják, ezt hirdeti a II. kerület elöljárósága. (Hát a kik felrakatják a csatornákat most, de a végtelen hosszura szabott határidőig még kilyukadnak, — azok mit fizetnek? — Ezt meg mi kérdezzük.)

Megjelent: „a békésvármegyei régészeti és mivelődéstörténelmi társulat évkönyve", 1874—5. Szerkeszté Zsilinszky Mihály társulati főtitkár. — A szép terjedelmü csinnal kiállitott kötet irodalmi dolgozatokat és hivatalos közleményeket tartalmaz. Az irodalmi dolgozatok között általános érdekü Haan Lajos b. csabai ev. lelkésznek s a társulat alelnökének egy felolvasása „Az 1543-ki gyulai országgyülésről, melyben ezen, hazai történetiróink által alig, vagy épen nem emlitett országgyülés fontosságát ép oly alaposan, mint érdekesen ismerteti. — Megemlitendőknek tartjuk Győry Vilmosnak „A nők müveltsége társadalmunk alsóbb osztályában" Hajóssy Ottónak „Müvelődéstörténet és mivelődés Békésmegyében" czimü értekezéseket. A kötetben a társulat története is elő van adva Zsilinszky Mihály főtitkártól. — A hivatalos közlemények szerint a társulatnak jelenleg 264 tagja van. — Óhajtjuk, hogy még jobban gyarapodjék az egylet s hatványosan közeledjék nemes czélja felé most, mikor a kezdet nehézségeit sikerült legyőznie, — létesülésével az egész országban példaként előjárva.

Rövid hirek. **A mintarajztanoda** növendékei között olvasó-kör alakult, melyben szakszerü felolvasások fognak tartatni s pályajutalmak kitüzetni. — **Föld körüli utazást** rendez a franczia földrajzi társulat. A résztvevők ötvennél többen nem lehetnek s egy részvéti jegy ára 20,000 frank. — **A király** a rózsahegyi önkéntes tüzoltó-egyletnek 100 frtot adományozott. — **Horn Ede** születési házára Vág-Ujhelyen emléktáblát fognak függeszteni melynek gyüjtés általi beszerezhetése czéljából egy ideiglenes bizottság alakult. — **Timár J. kedvelt szinész neje**, szül. Rott Erzsébet Debreczenben meghalt tüdővészben. — **A debreczeni ref. egyháztanács** elhatározta, hogy népiskolai tanitói részére maga fog nyug- és gyámintézetet alapitani, nem csatlakozva az országos nyugdijaztatáshoz. — **A fővárosi iparosok köre** örvendetesen gyarapszik. Egy hónap óta 63 uj taggal szaporodott. — **A dohánycsempészet** szigoru ellenőrzése végett a pénzügyminiszter ujra megkereste a pénzügyi hatóságokat. Kár pedig az ilyen hasztalan irkafirkára papirost is fogyasztani, ha nem lehet élvezhető dohányhoz jutni máskép, mint csempészet utján. — **A vágvölgyi vasut** egy évi időtartamra engedményt nyert egy Szeredről Galanthán keresztül Komáromba vezető gőzmozdony-vasut épitéséhez szükséges előmunkálatokra. — **Az uj terézvárosi templom** nem a sugáruton fog felépittetni, hanem a VII. kerületben. Alkalmas telek kiszemelésével most foglalkozik egy bizottság.

Tudatjuk a tisztelt olvasó közönséggel, hogy **Pétery Károly** kitünő könyve a „**Jezsuiták**"-ról, szerkesztőségünkben még mindig megszerezhető 1 frtjával. Megrendelések a legnagyobb készséggel teljesittetnek.

Közgazdaság.

Gabnaüzlet. Budapest, nov. 16. Gyönge üzlet mellett ma változatlan árakon, 30.000 mázsa buza kelt el, minden többi gabnafajban kevés volt a forgalom változatlan árakon.

Rozs megtartotta árát; 77—79 fntja 80 fns 3.25—3.25. Árpa lanyhább, maláta áru 72 fns 2.65—3.20; takarmány áru 72 fns 2.20—2.45. Zab lanyhább 50 fns 2.10—2.25.

A határidőüzletben 10,000 m. zab tavaszra 2.60-on adatott, buza 2—4 krral olcsóbban, tengeri 2 krral jobb. Buza nov.—deczember 4.45—4.50, tavaszra 5.05—5.08, zab nov.—decz. 2.34—2.35, tavaszra 2.59—2.60, tengeri, bánsági, május—juniusra 2.72—2.74; magyar 2.58—2.62.

Értéktőzsde. A mai börzén sem javult a hangulat s az üzlet pangásának tartós jelleme volt. Az előfordult kötések kevés bank és befektetési értékekből eszközöltettek, melyek utóbbi jegyzésnél valamivel olcsóbbak maradtak. Iparvállalatokból csupán „Luiza" gőzmalom részvények voltak, 102-ig emelkedve, forgalomban.

Az előtőzsdén osztr. hitel-részvények 192.80-on később 192.30-on zárlatkor pedig 192.50. voltak. A déli tőzsdén 192.50—192.60 változások nélkül maradtak, magyar hitel részvények 180½-en, magy. földhitel részvények 60.50—60.75. jegyeztettek, takarék és hitel részvények 66-al és magyar iparbank részvények 219-el kináltattak. Magyar vasuti kölcsön kötvényeket 99½—99¾-en, szőllőválssági kötvényeket 74⅞—75-ön jegyeztek.

Külföldi váltókból: London 113.90—-en Marseille 45-ön, Berlin 56.40 en, valutákból pedig pénztárjegyek 56.40-en keltek.

Időjárás. Derült kellemes idő; légmérséklet reggeli 7 órakor + 6.1 C.

A magyarországi vasutak igazgatói tegnapi rendes havi értekezletükön a következő érdekesebb tárgyak felett tanácskoztak. Az oszt. államvasut közölte, hogy a magyar kormány példájára az oszt. kormány is követeli, miszerint a tervezett egységes tarifában több czikk u. m. a hus és husáruk, a kőfaragó munkák, a rizs, a közönséges szappan, a fapapir anyagok (cellulose) s a papirszeletek, posztó-darabok alacsonyabb dijszabási osztályba helyetessenek át. A magyar vasutak az egységes tarifa mielőbbi behozatala végett ezen áthelyezést el fogadták, feltéve, hogy az osztrák vasutak is elfogják fogadni. A valamennyi osztrák-magyar vasut által közösen megállapitott egységes forgalmi utasitás bizonyos módositásokkal jóváhagyatván, az most ki fog nyomatni. A m. k. főfelügyelőség a sertések itatásáért a vasutak által javasolt felterjesztést csak részben hagyván jóvá, e tárgyban pótfelterjesztés fog a kormányhoz intéztetni. — A kormány a nagy mérvben üzött dohánycsempészet meggátlására szigorubb felügyeletről intézkedvén, a vasutakat megkereste, hogy a pénzügyőrségnek szabad utazást engedélyezzen. A vasutak készek e közegeknek a szabad utazást az u. n. jelentési ivek lebélyegzése mellett megengedni. Végül tárgyaltattak az ujabb magyar vasutak által közösen megállapitott nyugdij alapszabályok s azok végleg megállapittatván, a kormányhoz be fognak mutattatni.

Az 1870-ki magy. kir. nyeremény-kölcsönnek f. hó 15-kén tervszerüleg eszközölt 22-dik kisorsolása alkalmával következő sorzat- és nyerőszámok huzattak ki; 2218 sorozat 44 száma nyert 150.000 frtot; 3646 s. 50 sz. nyert 10.000 frtot; 3056 s. 9 sz. nyert 5.000 frtot; 1224 s. 39 sz. 2218 s. 27 sz. 5261 s. 50 sz. egyenkint 1.000 frtot; 3440 s. 2 sz. 5261 s. 6 sz. 490 s. 26 sz. 3646 s. 2 sz. 2675 s. 46 sz. 1591 s. 37 sz. 3056 s. 37 sz. 5261 s. 40 sz. 3056 s. 47 sz. 1839 s. 39 sz. 3192 s. 5 sz. 1971 s. 8 sz. 5541 s. 26 sz. 1839 s. 33 sz. 1726 s. 28 sz. 2218 s. 37 sz. 5541 s. 41 sz. 3440 s. 24 sz. 1224 s. 38 számok egyenkint 500 frtot. A kihuzott sorszámok többi számainak mindenike nyer 124 frtot. A kihuzott számokra eső nyeremények hat hónappal a huzás után az eredeti sorsjegyek átadása mellett a következő pénztáraknál vehetők fel: Budapesten a m. k. központi állampénztárnál, Bécsben a bécsi bankegyletnél, továbbá a pesti, aradi, debreczeni, egri, győri, kassai, nagy-váradi, nyitrai, pécsi, pozsonyi, soproni, szatmári, szegedi, temesvári, zombori, kolosvári, nagyszebeni és brassói adóhivataloknál; Horvát- és Szlavonországban: a zágrábi országos főpénztárnál, és az eszéki jövedéki fő- és adóhivatalnál; Fiuméban: az ottani jövedéki fő- és adóhivatalnál. Budapesten, 1875. november 15-én. A m. k. lottoigazgatóság.

Kivonat a „Budapesti Közlöny"

(nov. 16-iki számából.)

Arverések: Pest jan. 20. márcz. 1. Peklo Jakab terézvárosi telke. — Szatak decz. 16. jan. 17. Bodnár Ferenczné ingatlanai. — Szina (Kassa) jan. 17. febr. 17. Veresmarthy Borbala 58990 frtra becsült ingatlanai. — Pest jan. 27. márt. 28. Hornung Antal 3 dob utczai 37486 frtra becsült háza. — Kula decz. 19. jan. 23. Kulu község 22127 frtra becsült ingatlanai. — Pest decz. 15. Singer Alajos a pesti határban levő ingatlana — Szamosfalva (Kolozsvár) jan. 17. febr. 17. Vajda Sámuel 23593 frtéa becsült ingatlanai. — Kokova (Rimaszombat) jan. 12. febr. 12. Bodrogközy Lajos 41750 frtra becsült ingatlanai. — Semlok (Versecz) jan. 25. febr. 25. Osztoits Pál 31500 frtra becsült ingatlanai.

Csödök. A nagyszebeni fogyasztási egylet ellen, bej. febr. 1. perügy. Hannenheim István. — Goldschmid Daniel segesvári kereskedő ellen, bej. decz. 24. perügy. Bacon József. — Steindl Sigmond gyöngyös apati lakos ellen, bej. jan. 14. perügy. Gaiger Benedek. — Szkupi István helybelyi lakos ellen, bej. jan. 28. perügy. Malits György. — Kubinyi Rudolf várgedei lakos ellen, bej. decz. 22-én perügyelő Kishonthi Gyula.

NEMZETI SZINHÁZ.

Ma, november 17-én adatik:

A völgy lilioma.

Dráma 5 felvonásban. Barriére után forditotta Feleki Miklós.

Személyek:

Mortsauf gróf	—	—	Feleki
Vandenesse Felix	—	—	Náday
Chessel	—	—	Szigeti József
Cerni	—	—	Benedek
Rouviéres	—	—	Komáromy
Origet, orvos	—	—	Pintér
Henriette, Mortsauf grófné		—	Felekiné
Lady Ludley Arabella		—	Lendvayné
Lenoncourt herczegnő, Henriette anyja	—	—	Szathmáry L.-né
Emmelina, Chessel leánya		—	Molnárné
Manette, komorna	—	—	Békessy Irma
Első) játékos	—	—	Leövey
Második) játékos	—	—	Halmai
Szolga	—	—	Pongrácz

Kezdete 7 órakor, vége 10-kor.

Népszinház.

Huszonkilenczedik előadás.

Budapest, szerda, november 17-én.

Soldosné Luiza asszony, mint vendég felléptével:

Dunanan.

Franczia operette 3 felvonásban. Irták Sirodin és Moineaux, forditotta Taray Pál, zenéjét szerzette: Offenbach.

Személyek:

Dunanan, rézöntő	—	—	Tihanyi
Datroklus fia	—	—	Karikás
Tympanon	—	—	Solymosi
Lespingot	—	—	Kápolnai
Astrakán	—	—	Zádor
Vendéglős	—	—	Hunfi
Damela,) divatárusnék		—	**Soldosné asszony**
Leskadia,) divatárusnék		—	Darai Karolina
Agatha,) divatárusnék		—	Szigethi Luiza
1-ső) leány	—	—	Kertész Irma
2-ik) leány	—	—	Horváth Paula

Divatárus leányok, álarczos vendégek.

A 3-ik felvonás változásának 1-ső jelenetében

AZ EZÜST DUNA

keringő tánczolja Fehérvári Tekla magán tánczosné és a tánczkar.

VÉGÜL:

NAGY QUADRILLE

a la Rigolboche.

tánczolják, Fehérvári Tekla, Jeszenszki L. a tánczkar és az összes énekkar személyzet.

Pénztárnyitás 6, kezdete 7 órakor, vége 10 előtt.

Felelős szerkesztők:

Csávolszky Lajos és Szederkényi Nándor.

---

nézni, s nyiltan szólani. Miért nem mondtam nyiltan és egyszerüen Zehren urnak: „ismerem tervedet," akkor elvitt volna magával, s nem ülnék itt szobámban, mint az eső miatt honn hagyott gyermek. Kinyitottam egy ablakot, s kitekinték. A látvány nem volt kellemes. Szürkés ködöt hajtott a szél a nagy fák lombjai közé, s a fák csucsai mintegy őrült fájdalomban hajlongtak. A téres rét, mely máskor hullámzó kövér füvével gyönyörködtetett, most iszaptól boritva terült el előttem. Holló sereg sétált rajta, s károgva emelkedett a viharos légbe. E perczben egy ablakredőnyt a szél oly erővel csapott be, hogy a korhadt ablakkeret fejemhez repült. Boszusan szakitám ki sarkából a redőnyt, s ledobtam. „Tőled legalább nyugtom leend az éjjel" — gondolám, az ablakot becsukva. És most a többi is repüljön utána. Elhagyám szobámat, s az emeletet körül jártam. Azon szobában, hol a könyvhalmaz hevert, számtalan patkány ugrott le az ablak párkányzatról, és surrant buvó helyére, midőn az ajtót felnyitám. A szél által betörött ablakon az eső behullott, s a fekete sereg a rég nélkülözött nyugtot élvezé. „Hisz ti még nem hagytátok el e lakot", — gondolám, — megemlékezve Zehren ur szavaira a patkányokra vonatkozva. „Gyávább legyek-e én, mint ti, söpredék."

A könyvhalmazon átlépve, tovább bolyongtam az elhagyott lakban, itt a redőnyöket bezárva, ha még lehető vala, amott a már nagyon rongáltat kiemelve sarkából és ledobva. A harmadik ablakon lévő, melyre leginkább boszankodám, a mult éjjel saját maga vetett véget kinos életének. Visszatérőben a nagy lépcső előcsarnokába értem, hol ma a szokottnál is rémesbnek tünt fel minden e homályos időben, a bevakult, porral, pókhálóval lepett ablakokon át. A falon függő lovagöltönyt a képzelet minden tulfeszitése nélkül akasztott embernek lehetett nézni. Kérdeztem magamtól, ha ez öltöny nem ama Zehren Malte öltönye volt-e, kinek nevét szülővárosom polgárai pelengérre álliták, miután el nem foghatták.

Nem tudom, mi késztetett a lépcsőn le az alsó osztály keskeny tornáczán tovább barangolni. Lépteim tompán, borzalmasan hangoztak vissza ez elhagyott folyosókon, hol a nedves hideg siri lég, lázas idegeimre kétszeresen érzékenyen hatott. Talán mult éji gyávaságomért akartam magam megbüntetni, s bebizonyitni, hogy gyermek valék. Azonban a borzadály egy nemét nem tudtam leküzdeni, midőn oly helyen, hol máskor számtalanszor elhaladva, ajtót soha sem láttam, most nyilást pillanték meg, s egy sötéten tátongó mélységbe láttam, honnét gyönge világosság sugárzék. Jobban oda tekintve a csarnok félhomályában észreveheték pár lépcsőt. A nyaktörés lehetőségével, perczuyi gondolkozás nélkül kezdtem a meredek, keskeny lépcsőn lefelé haladni, óvatosan tapogatva a falat jobbra, balra; s akkor sem tértem vissza, midőn az alattam derengő halvány világosság elenyészett. Midőn a pincze talajára értem, ismét felvillant az, s nem volt többé határozatlan fény, hanem valódi lámpa világitása, mely kis távolban előttem egy ember által vitetett. Minthogy gyorsabban mentem, mint ezen ember, kinek csoszogó léptei az enyémet tulhangozták, hamar utól értem s a vén Kerestélynek tevém vállára kezemet. Tompa kiáltással állapodott meg, szerencsére a nélkül, hogy a lámpát kiejtse kezéből, — s vén, fonnyadt arczát rémülten forditá felém.

(Folyt. köv.)

A budapesti áru és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1875. November 16.

Gabonanem	Minőségi súly	Ára vámmázsánként
buza bánsági	81	4.20 - 4.30
„ „ uj	82	4.35 - 4.45
„ „ „	83	4.60 - 4.70
„ „ „	84	4.80 - 4.90
„ „ „	85	5.00—5.10
„ „ „	86	5.15—5.20
„ „ „	87	. — .
„ tiszav.	81	4.35—4.45
„ „ „	82	4.50—4.60
„ „ „	83	4.70—4 80
„ „ „	84	4.80—5 00
„ „ „	85	5.05—5.15
„ „ „	86	5.20—5.25
„ „ „	87	5.30—5.35
„ pestvid. uj	81	4.15—4.25
„ „ „	82	4.30—4.40
„ „ „	83	4.70—4.65
„ „ „	84	4.75—4.85
„ „ „	85	4.95—5.05
„ „ „	86	5.10—5.15
„ fehérm.	81	4.35—4 45
„ „ „	82	4.50—5.60
„ „ „	83	4.70—4.80
„ „ „	84	4.90—5.00
„ „ „	85	5.05—5.15
„ „		

Értek-papirok.	Árfolyam véve	Árfolyam kinálva
Állampapirok.		
Magy. vasuti költ. á 120 frt.	99.25	99.75
Gömöri államvasut zálogl.	—.—	—.—
Magyar sorsolási kölcsön	72.00	72.25
Magyar földteh. kötv.	80.75	81.25
Ugyanez sorsol. zárad. 1867	80.50	81.25
Tem. bánát. földm.	80.75	81.50
Sors. záradékkal 1869	—.—	—.—
Horv.-Szlav. földt. kölcs.	—.—	—.—
Erdélyi földment. kölcs.	79.50	80.—
Erd. erdőváltsk. ktl. 100 frt.	74.—	75.—
Unif. államadó 5% papir.	69.—	69.25
Unif. államadó 5% ezüst jan.—jul. kamatozó	73.25	73.50
Unif. állandó 5% ezüst okt. kamatozó	73.25	73.50
500 frtos 1860-iki sors.	110.75	111.25
100 „ 1860-iki „	116.50	117.—
100 „ 1864-iki „	133.50	134.50
1871 pesti vár. kölcs. 6%	89.50	90.—
Biztositási papirok.		
Atlas viszontbiztositó	—.—	—.—
Első magy. biztositó	1035.	1040.
Haza	65.—	68.—
Pannonia	333.—	335.—
Pesti	36.75	37.—
Hunnia	—.—	—.—
Kronos nyugd. és életbizt.	—.—	—.—
Unió	108.—	110.—
Tisza bizt. társulat	—.—	—.—
Vasuti papirok		
Pécs-Baresi vasut	—.—	—.—
Pesti lóvaspálya	201.—	201.50
Budai lóvaspálya	—.—	60.—
Ujpest-Rákos-Palotai lóv.	—.—	—.—
Alföld-Fiumei vaspálya	111.—	112.—
Északkeleti vaspálya	—.—	—.—
Magyar keleti vaspálya	—.—	—.—
Erdélyi vaspálya	—.—	—.—
Déli vasuttársulat	56.—	57.—
Budai gőzsikló		
Bank papirok.		
Ált. magy. municipális hitelegylet	16.50	17.—
Angol-magyar	35.—	35.50
Bánáti ker. és hitelbank	—.—	—.—
Magy. általános hitelbank	180.50	181.—
Franco-magyar bank	37.50	38.50
Magy. általános földh. int.	60.75	61.00
Magyar jelzáloghitelbank	34.00	36.00
Kisbirtokosok földhitelint.	—.—	—.—
Sopronyi nyug.-m. o. jelz. h.	—.—	—.—
Pozsonyi hitelbank	—.—	—.—
„ iparbank	—.—	—.—
Takarék- és hitel-egylet	66.—	66.50
Pesti népbank	—.—	—.—
Budai-Obudai népbank	—.—	—.—
Iparbank	56.00	57.00
Budai kereskedelmi bank	146.—	148.
Pesti kereskedelmi bank	798.—	802.—
Pesti iparbank	218.—	220.—
Pest-budai kézművesbank	51.—	51.50
Pesti egyleti bank	—.—	—.—
Debreczeni keresk. bank	—.—	—.—
Temesvári keresk. és iparb.	—.—	—.—
I. Erdélyi bank	—.—	—.—
Takarékpénz. részv.		
Ó-Budai takarékpénztár	—.—	—.—
Ferencz.- s József.v. takp.	—.—	—.—
Orsz. közp. takar. pénztár	83 —	84.—
Pesti I. hazai	2440	2450
Pest-Lipótvarosi	—.—	—.—
Buda-pesti föv. takarékp.	132.—	133.—
Pest-Terézvár. takarékp.	—.—	—.—
Pest elővárosi takarékp.	38 00	39.00
Általános budai polgári	—.—	—.—
Malmok.		
Árpád gőzmalom	.—	.—
Aradi gőzmalom	—.—	—.—
Blum-féle gőzmalom	.—	.—
Concordia gőzmalom	148.—	150.—
Erzsébet gőzmalom	117.—	119.—
Király gőzmalom	—.—	—.—
Luiza gőzmalom	102.00	103.—
Molnár és sütök gőzmalma	250.—	255.—
Henger gőzmalom	760.—	765.—
Viktoria gőzmalom	158.00	160.—
Első buda-pesti gőzmalom	680.—	682.—
Budai gyártelepitvények	0.00	0.—
Pannonia gőzmalom	490.—	490.—
Részvény vállalatok.		
Első magyar serfőzde	375.—	380.—
Sertés hizlaló	137.—	138.—
Athenäum	242.00	243.—
Pesti nyomda	510.—	515.—
Franklin társ.	170.—	175.—
Egyesült magy. gőzh.-társ.	—.—	—.—
Ganz-féle vasontődék	168.—	172.—
Gschwind-féle szeszgyár	215.—	215.—
Első magyar börgyár	—.—	—.—
R.-Murányi bánya	4900—	—.—
Gyapjumosó és biz. I. m.	125.00	125.00
Salgótarjáni bánya	63.—	65.—
Schlick'féle vasöntödék	115.—	118.—
Soda- és vegyészeti	—.—	—.—
Sóskuti kőbanya	80.—	85.—
Spodium- és csontliszt-gyár	160.—	162.—
Szesz I. magyar	160.—	165.—
Kőszén- s tégla- (Drasche) gyár	95.—	100.—
Magyar ált. kőszénygyár	—.—	—.—
Ált. waggon-kölcs.-társ	—.—	—.—
Alagut	52.—	53.—
Zarzetzky-féle gyufagyár	—.—	—.—
Sz.-Endrei téglagyár	—.—	—.—
Buda-Pesti téglaégető	—.—	—.—
Buda-ujlaki tégla s mészgy.	43.—	45.—
Kőbányai tégla társ.	50.—	55.—
Zálogjegyek.		
5½% magyar hitelintézeti	86.—	86.25
5% arany vagy ezüst.	87.75	88.—
5½% jelzálog hitelbank	87.75	88.—
6% kereskedelmi bankj.	89.50	90.—
6% ált. földh. részvényt	89.50	90.00
5½% „ „ „	87.50	88.00
Elsősségi kötelezvények.		
Észak-keleti vasválpa	—.—	—.—
Erdélyi vaspálya ezüst	—.—	—.—
Buda-pesti lánczhid	85.—	85.25
Bors.-misk. gőzmalom 6%	—.—	—.—
Buda-pesti gőzmalom	182.—	—.—
Pannonia gőzmalom	—.—	—.—
Egyesült magy. gőzh. társ.	—.—	—.—

Valuta.	véve	kinálva
Pénzek.		
Arany	5.37½	5.38½
Osztrák. magyar 8 forintos	9.14	9.16
Napoleond'or	9 14	9.16
Osztrák-magyar ezüst	105 25	105.50
Porosz pénzt. utalványok	1.69½	1.69¼
Devise. — Váltók.		
Augsb. 100 frt. déln. érték	—.—	—.—
Frankfurti	55.40	55.70
Hamburgi 100 marcobank	55.50	55.70
London 100 Lira	113.90	114 10
Páris 100 franc	45.15	45.25

HIRDETÉSEK.

VODIANER F.

nyomdatulajdonos kiadásában Budapesten (IV. megyeháztér 9.) megjelent, és itt mint minden könyvkereskedésben kapható

hivatalos kiadásban:

1875. Törvények Gyüjteménye

nagy 8-dr 1 füzetben (tartalmazza az országgyülés végeig megjelent I.—XLV. t. cz.-et) ára 1 frt 80 kr.

Ugyanaz diszkötésben 2 frt 60 kr.

„1875. Törvények Gyüjteménye“ zsebkiadásban finom erős papiron, füzve ára 2 frt.

Ugyanaz diszkötésben 2 frt 80 kr.

Az 1875-ik évi Rendeletek Tárá-nak I., II. és III. füzete, ára füzetenkint 50 kr.

Továbbá:

1875. Gesetz-Sammlung

I., II. és III. füzet (I.—XXXVII. t. cz.) ára füzetenkint 50 kr.

Lampel R.

könyvkiadásában Budapesten

IV. váczi utcza 12.,

megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Sz. Hilaire Jozefa

Képes pesti szakácskönyve.

Kovács Irma, Dorn Anna, Gombos Erzsi és többek után.

A magyar gazdasszony házi kincstára,

czimü **függelékkel** összeállitva.

Második javitott és bővitett kiadás. 38 iv, képekkel füzve 1 frt 40 kr. Ára diszesen kötve 2 frt. Vászonkötés aranyozott boritékkal 3 frt. 60 kr. Bérmentes postaküldéssel 15 krral több.

A házi kincstár tartalma: A butorok és házi eszközök tisztitása (48 recept). A kártékony férgek és állatok eltávolitása (143 recept). Pecséttisztitás (26 recept). Házi festés és finom-mosás (39 recept). Toilette-könyv: Jó illatu vizek, szappanok és hajkenőcsök készitése (58 recept). Eczetkészités (21 recept). Élesztőkészités (14 recept). Ételek megőrzése (30 recept). A házi madarak tartása és kezelése. Különféle jegyzetek. — A házi orvos. — A legjobb házi szer. — Égetés és mérgezéseknéli eljárás stb.

E könyv bizonyára legjobban ajánlható mint legjobb és leggyakorlatibb, nők, különösen pedig menyasszonyok és ifjú nők számára.

23 kr. 26 kr.

Magyarország legolcsóbb forrása.

A legszebb és legdivatosabb ruhakelmék, valamint sok 1000 más divatcikk

23 és 26 kr. olcsó árért.

Ruhaminták bárhova ingyen és bérmentve

Friedmann és Baumfeld „Bazár“

király-utcza 14. szám.

Kivánatra finomabb árukról is küldetnek minták.

179

SCHMIDTBERGER IGNÁCZ

lábbeli gyárnok

Budapesten,

Gizella-(régi szinház-)tér 1 sz. Deák Ferencz utcza sarkán.

ajánla magát a t. cz. közönségnek mindennemü **férfi- és gyermek-czipő** készitésére, szilárd szolgáltatással legjutányosb áron. Vidéki megrendelések mérték szerint a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.

Van szerencsém a t. cz. közönséget és t. vevőimet értesiteni, hogy

vasbutor, takaréktüzhely- s kályhagyári raktáramat

a sugárutra, octogon 60-ik szám,

tettem át. Valamint eddig, ugy ezentul is igyekezetem arra lesz irányozva, hogy t. vevőimet olcsó és pontos kiszolgálás által kielégitsem. Mély tisztelettel

202 **Feiwel Lipót,** vasbutor-gyáros Budapesten.

Hampel Győző,

Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

(Hampel-féle ház),

árjegyzéke.

Napiárak vámfontonként = ½ Kilo.

Czukor, legfinomabb	24½ kr.
„ finom	24 „
„ Pilet	23½ „
„ törve	26 „
Kávé, Caracuya, halvány	70 „
„ Zanzibar, sötét	74 „
„ Portorico, zöld	79 „
„ Ceylon, igen finom	80 „
„ Cuba, legfinomabb	85 „
„ valódi Bordeaux	88 „
„ Mocca válogatott	82 „
„ Arany Java	95 „
„ Pörkölve jó	82 „
„ „ vegyiték: Moc. Cuba, Jáva	105 „
Rizs, Aracan majdnem törmelék-mentes	9 „
„ Rangoon, legfinomabb	10 „
„ **olasz, Fioretton**	12 „
„ „ fényes	14 „
„ „ non plus ultra	18 „
Árpakása minőségként	25, 22, 20, 16 és 10 „
Stearin gyertya 6-as és 8-as	50½ „
Salátaolaj legfinomabb	50 „
Dara	14 „
Mandola édes	54 „
Mazsolaszőlő	36 „
Háziszappan	22 „
Keményitő jeles minőségü	22 „
„ legfinomabb Tullanglais	18 „
Szilva valódi török	16 „

Valódi francia pezsgöborok.

Veuve Cl'equot, Ponsardin	3 frt 85 kr.
L. Roederer Carte blanche	3 frt 85 kr.
Heidsiek & Comp. Monopole	4 frt — kr.
Moët & Chandon crém rosé	3 frt 90 kr.
Delbeck & Cie	2 frt 75 kr.
B. D. Pol & Cie	2 frt 75 kr.
Gustave Gibert	2 frt 50 kr.
D. Villers, rosé	2 frt — kr.
F. de Bart & Comp.	2 frt — kr.

Szulinl viz.

25 és 60 palaczk ládákban	6 frt 25 kr.
5 láda	80 frt 50 kr.

Az árukat kivánatra bérmentve a házhoz küldöm.

Cukrot csak egész süvegben szállitok, a többi árukból mérek legkevesebb egy vámfontot, melyből 112 font 100 becsi fontnak felel meg.

Üzleti helyiségem hétköznapokon délelőtti 8—12, délután 2—7 óráig van nyitva.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legnagyobb gonddal teljesittetnek.

Hampel Győző,

123 Budapesten, nagy (3) korona-utca 16. sz.

Utánvét mellett küld szét a már 1849 óta fennálló

LUKOVITS JÓZSEF-féle

füszer-, thea-, rum- és borkereskedés

Pesten, az ország-ut és czukor-utcza sarkán:

	frt. kr.
1 font legfin. czukor ára süvegszámra	—.28
1 „ finom czukor süvegszámra	—.27
5 „ legfin. Cuba-kávé	4.80
5 „ „ mokka arábia kávé	4.50
5 „ „ ceylon-kávé	4.50
5 „ arany jáva-kávé	4.50
5 „ ered. jáva-kávé	4.20
5 „ legfinomabb rizs	—.80
5 „ finom rizs	—.70
5 „ középszerü rizs	—.60
1 „ orosz thea	2, 3.—
1 „ finom melange-thea	3, 4.—
1 „ pecco virág-thea	5, 6.—

	frt. kr.
1 font zománczolt thea-szelencze, melange-thea tartalommal	2.50
ugyanaz ½ font „	1.50
„ ¼ „ „	1.—
1 pint braziliai rum tartal.	1.60
1 „ cuba rum tartal.	1.60
1 „ valódi jamaica rum	2.10
1 „ „ legfin. jamaica rum	2.80
1 font csokoládé 60—80 kr.	1.20
1 „ thea-sütemény	1.—
1 „ „ vagy gyermek kétszersült	—.40

a suly régi fontban azaz 32 lat értetődik.

Ezenkivül ajánlom még mindennemü peszgő-, asztali- és csemege-boraimat, milly- és flóra-gyertyákat, Liebig-féle huskivonatot, s minden az e szakba vágó áruczikkeket.

Az utolsó posta, vagy vasuti állomás pontos feljegyzése kéretik.

Tisztelettel

Lukovits József.

Nem csak szinlelt végeladás!

Miután az üzlet ki nem elégitő volt a miatt

chinaezüst árú-gyárunkat

végkép feloszlatjuk, kénytelenittetve vagyunk pompás chinaezüstből álló gyártmányainak tömeges készleteit a leggyorsabban, sokkal a kiállitási áron alul elárusitani. Ennek próbatételeül szolgáljon a nagy árjegyzék — mely kivánatra ingyen küldetik — következő kivonata.

Leszállitott árak:

	ezelőtt	most		ezelőtt	most
6 db. kávés kanál	fl. 3.50	fl. 1.40	1 db. vajtartó	fl. 5.—	fl. 2.—
6 „ evő kanál	„ 7.50	„ 2.70	1 pár gyertyatartó	„ 8.—	„ 3.—
6 „ asztali kés	„ 7.50	„ 2.70	6 „ diszer-rács	„ 5.—	„ 2.50
6 „ asztali villa	„ 7.50	„ 2.70	1 db. czukorfogó	„ 2.50	„ 1.—
1 „ leves kanál	„ 5.—	„ 2.30	1 „ theaszürő	„ 1.50	„ —.60
1 „ tejes kanál	„ 3.50	„ 1.50	6 „ csemege kés	„ 6.—	„ 2.50
1 „ czukortartó	„ 14.—	„ 5.—	6 „ csemegevilla	„ 6.—	„ 2.50

Továbbá diszes tálcak, kávé- és theakannák, asztaleékek, girandolok, czukorszórók, tojástpatack, fogtisztitótartók, ecet- és olajtartók és más effele czikkek bámulatos olcsó áron.

Különösen megjegyzendő:

6 db. evőkanál	**mind a 24 darab együtt egy diszes tokban:**
6 „ villa	
6 „ kés	
6 „ kávéskanál	**24 frt helyett csak 9 frt 50.**

Ugyanez britannia ezüstből mind a 24 darab diszes tokban **csak 6 frt 50.**

Megrendelések a vidékről postai utánvéttel **pontosan** és lelkismeretesen teljesittetnek.

Megrendelési czim: **Preis E.**

207 **Bécsben, Rothenthurmstrasse 16. sz.**

Főnyeremény 200,000 frt,

legkisebb nyeremény 190 ft.

Folyó évi deczember 1-én 1875

történik a kormány által alapitott s biztositott cs. kir. 1864. évi jutalomdij-kölcsön nagy huzása **120 millió 983.000 frt.** összegben.

A kölcsön nyeremények közt, a következő nagy nyeremények foglaltatnak: **200.000** frtjával, — **150,000. 50,000 25,000, 20,000, 15,000, 10,000, 5,000, 2000, 1000, 500** s. a. t. forintjával, és **195** frt minden kihuzott sorsjegy legkisebb nyeremönyével.

Semmi másféle kölcsön-sorsjáték nem nyujt oly nagy nyeremény-előnyöket, mint ez, s mindenkinek alkalom adatik, csekély beteti összegre: a **200,000** frt. megnyerhetésére.

Egy sorsjegy ára sorzat- s nyerszámmal 2 frt, 3 sorsjegyé 5 frt, 7 sorsjegyé 10, 15 sorsjegyé 20 frt. o. é. bankjegyekben.

Megrendelések, a pénzösszeg beküldése mellett, gyorsan, lelkiismerettel s bérmentve eszközöltetnek; minden megrendelőnek a sorsolási hivatalos alapterv mellékletetni fog, valamint felvilágositással szolgálandunk s a végbement huzás után a nyereménylajstrom minden részvevőnek ingyen küldetik meg, s a nyeremények azonnal kifizettetnek. A megrendelések közvetlen az alólirt kereskedői hazhoz intézendők.

171 **Breycha J.,** M./m. Frankfurtban. (Pestalozzistrasse 8.)

A

KOMLÓKERTBEN

Parragh Gábor borcsarnoka

legjelesebb **hegyi borainkból**: Tokaj-Hegyaljáról, Somlyóról, Neszmélyről, Badacsonyból, Egerből Visontáról stb.;

izletes s hazias magyar konyha

ebédre és vacsorára;

a fővárosban **egyetlen egy magyar daltársulat** és jeles **nemzeti zene** kedélyes szórakozást és felvezetet nyujtani ajánlkoznak a n. é. közönségnek

Dr. Handler Mór

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker **biztositása** mellett mindennemü

titkos betegségeket

1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint

magömléseket,

az **ingerlékeny gyengeséget**, az **ondófolyást**, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsőfolyásokat** (még oly idülteket is), **a nemzőrészek bujakóros fekélyeit** és **másodrendü bujakórt** minden alakjaiban és elcsufitásaiban;

3) **hugycsőszükületeket:**

4) friss és idült nyákfolyásokat **nőknél**, az ugynevezett **fehérfolyást**, és az onnan eredő

MAGTALANSÁGOT;

5) **börkiütéseket;**

6) a **hugyhólyag betegségeit** és mindennemü **vizelési nehézségeket.**

Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és estve 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2-ik szám a. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Dijjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

26

TÉRFI ANTAL,

ÓRÁS, BUDAPESTEN, Deák Ferencz-utcza 4. szám

ajánlja jól szabályozott mindennemü

óráinak

nagy választéku raktárát

egy évi jótállás mellett.

Minden előforduló kijavitások egész szorgalommal és gyorsan teljesittetnek.

Vidéki megrendelések solidan eszközöltetnek.

Nem tető órak egész készséggel kicseréltetnek.

Árjegyzék ingyen.

Budapest, 1875. Nyomatott Vodianer F.-nél.